

ОБРАЗЪТ НА ДЕЦАТА В МЕДИЙНОТО ОТРАЗЯВАНЕ НА ЗАСТРАШАВАЩИ И ФАТАЛНИ ИНЦИДЕНТИ, ПРЕДИЗВИКАЛИ СИЛЕН ОБЩЕСТВЕН ОТЗВУК

По предложение на д-р Габриела Наплатанова са реализирани осем фокусирани тематични наблюдения на разпространено аудио- и аудио-визуално съдържание в пет медийни услуги (БНТ1, БТВ, НОВА ТВ, ХОРИЗОНТ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ), свързани със застрашаващи и фатални инциденти с деца, предизвикали силен обществен отзвук:

- Катастрофа между лек автомобил и тежкотоварен камион, при която загива 12 годишната Сияна;
- случаят с 6-годишния Ангел, починал след зъболекарска манипулация в частна клиника в град Пловдив;
- убийството на 18-годишната абитуриентка Магдалена от Хасково;
- случаят с починалото дете от с. Литаково, транспортирано с линейка от Ботевград до София.
- феноменът детски банди или още известни като „локалите“;
- случаят с дете, жертва на тежък побой от възрастен в Луковит, заради джанки;
- ново предизвикателство (задушаване) в TikTok;
- деца – участници в инциденти с тротинетки.

Периодите на наблюдение са съобразени с датите на настъпилите инциденти или проблеми, като за всеки случай времевият отрязък е различен.

Медийният образ на децата от гореизброените случаи се очертава в наблюденията като на свидни жертви на дълго замитани обществени и държавни проблеми, свързани с качеството на пътищата, качеството на здравните грижи, агресията в обществото и насилието сред младите хора, бездушната комуникация чрез социалните мрежи и използването на новите технологии в ежедневието, включително като средства за придвижване в градска среда и т.н. Българските деца и младите хора са не само нравствено страдащи от очертаваща се обществена деградация и negliжиране, но и физически стават потърпевши на различни застрашаващи и фатални инциденти. Не случайно по време на спонтанните граждански протести, свързани с изброените по-горе случаи, интервюираните говорят за „нашите деца“ като за колективния образ на българските подрастващи, които плащат висока цена за нерешените на време проблеми от всякакъв характер.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук - **случаят Сияна**

Настоящото фокусирано наблюдение обхваща периода от 31 март, деня на трагедията в отсечката Радомирци – Телиш, до 18 април 2025 г. (Великден).

Наблюдавани програми: БНТ1, БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ХОРИЗОНТ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ.

Всички програми съобщават новината на следващия ден след катастрофата (БНТ1 чак на 2 април), като първоначално името на детето не се споменава. Вниманието на медиите към инцидента се засилва от два фактора – втора катастрофа с тир на същото място, която се случва на 2 април и проактивна позиция плюс съдействие от Николай Попов, бащата на загиналото дете, който в едно от изявленията си казва, че ако не е бил той да алармира медиите и да поиска гласност, случаят е щял да си остане във вид на два реда в полицейската сводка и никой е нямало да обърне внимание на смъртта на Сияна. Това се потвърждава от НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, откъдето на няколко пъти изрично подчертават, че бащата сам е потърсил телевизията. Вероятно по тази причина НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ многократно използва за илюстрация редица снимки на детето – от бебешка възраст до съвременни – при излъчването на интервюта, новини и репортажи по темата в указания времеви период. БТВ, макар и в по-малка степен, също показва нейни снимки. В БНТ1 са излъчени само тези изображения на Сияна, които са публично показвани на протестите.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО:

При поднасянето на случая всички журналисти говорят смирено, изказват съболезнования, споделят мъката на близките. Наблюдението не отчита наличие на излишна сензационност. От произшествието се разпространяват предимно кадри в общ и среден план, на които се виждат изкривеният камион и пострадалият лек автомобил, показват се отломки от автомобилни брони и паднали пътни знаци, останали от предишни инциденти. От друга страна в телевизиите, основно НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, чрез излъчването на любителски запис на бабата на Сияна с разказ за минутите след катастрофата, но също така БНТ1 – с покъртителен репортаж за мъката на с. Телиш в „Панорама“ и БТВ (репортаж „Хиляди плакаха с песента за Сияна“) повишават нивото на емоционалност и драматизъм в ефира, като предизвикват допълнителен умилителен ефект и засилват усещането за непоправима трагедия. В съчетание с прекаленото фокусиране върху образа (показване на нейни снимки), възрастта (постоянното уточняване, че е на 12 г.) и първото име на детето – Сияна, това неминуемо води до нейната вторична виктимизация. Лични данни на детето не са разпространени, но са представени редица подробности за хобитата ѝ – рисуването и изработването на дребни аксесоари, за характера, за желанието да се занимава с благотворителност и да помага на други деца, за безметежните ѝ ваканции на село при баба и дядо.

Цялостен образ на децата не е обрисован в наблюдаваните програми. Коментиращите и протестиращите говорят за „нашите деца“, без конкретика и характеристика.

Всички наблюдавани програми отразяват случая Сияна в новините и предаванията си чрез преки репортерски включвания с участието на събеседници, репортажи и гости в студиото. Открояват се пет направления:

- Конкретен проблем: разказ за фактите и обстоятелствата около пътно-транспортното произшествие с фатален край и впоследствие за новите катастрофи на същото място.
- Лична драма: персонални интервюта с бащата Николай Попов, който говори за трагедията от първо лице и огласява своите искания към институциите. Интервюта с лелята на детето, думи на бабата.
- Опит за обяснение: търсене и представяне на експертно мнение от редица специалисти по пътно строителство и безопасност на движението.
- Отзвук: отразяване на състоялите се в цялата страна обществени протести срещу смъртта на пътя с искане за оставки и действия от държавата по повод трагедията със Сияна.
- Представяне възможните решения на проблема в частност и като цяло: отразяване действията на държавата във връзка с инцидента – спешни проверки, кадрови рокади в АПИ, дейности по обезопасяване на проблемната отсечка, заседание на Министерския съвет, дебати в Народното събрание.

Основните материали по случая са посветени на Сияна. Шокът от загубата на това дете някак си оставя на второ място трагичната участ на нейния дядо, дългогодишен пожарник – спасител, който също е участник в катастрофата, пострадал е тежко и е с реална опасност за живота.

Повечето програми разчитат на собствена информация от своите репортери и кореспонденти. При представянето на темата ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ цитира информация и от други медии (БТВ).

Според семейството на загиналата Сияна и много от експертите, пряката вина е на шофьора на камиона, ударил колата, но основната причина за катастрофата е лошото техническо състояние на пътната отсечка и липсата на знаци и маркировка. В това отношение според бащата Николай Попов „държавата е в кома“.

В деня на погребението на Сияна - 3 април, както и дните на протести 6 и 7 април, както и 12 и 13 април, акцентът пада по-скоро върху конкретната трагедия, в останалите дни в програмите катастрофата е повод да се говори общо за проблемите на пътната безопасност и необходимите мерки. С приближаването на Великденските празници фокусът на медийното внимание се отмества.

Случаят Сияна предизвиква широк обществен отзвук и намира съответното отражение във всичките пет програми, обект на наблюдението. Темата присъства в значителна степен, но не винаги е водеща новина. Екипите изпълняват професионално своите задължения в съответствие с утвърдените професионални стандарти и Етичния кодекс на българските медии. Изключение прави изпускането на нерви в ефир на репортера Румен Бахов от НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ.

Няма търсене на ненужна сензационност, но при НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ и БТВ наблюдението регистрира преекспониране образа, възрастта и името на Сияна, което в комбинация с представянето на подробности за нейния живот, интереси и други води до вторичната ѝ виктимизация. Същевременно следва да отчетем, че до голяма степен информацията от личен характер: снимки, рисунки и разкази за ежедневието, идва лично от бащата и лелята на детето. Насъбраното в обществото недоверие към институциите избива в поредицата протести на национално ниво. Положителното е, че повечето експерти този път имат надежда за промяна към по-добро, защото държавата представя конкретни мерки с конкретни срокове и конкретни изпълнители.

Разпространеното програмно съдържание е в съответствие със ЗРТ.

ФАКТОЛОГИЯ:

БНТ1

Всеки ден от 2 до 15 април в ефира на обществената телевизия има материал по темата. БНТ1 следи случая основно в новините и сутрешния блок „Денят започва“, но темата е засегната и в предаванията „Още от деня“, „Говори сега“, „Панорама“, спорадично и в „Референдум“. Първата информация за трагичния инцидент е разпространена на 2 април в обедната емисия новини. Съобщава се за нова катастрофа на мястото, където в понеделник, 31 март, тир е ударил лека кола и е загинало дете. Име не се посочва. В 18:00 ч. жертвата на ПТП вече е персонализирана. В драматичен анонс на водещата се казва: „Днес един баща обвини държавата, че заради нейното отсъствие детето му завинаги остава на 12 г. След смъртта на Сияна – постоянен арест за шофьора на тира и отстранен шеф на АПИ – Плевен“. Цитирано е становище на АПИ, според което пътят е в добро състояние. Обявена е статистика – за 5 години в този участък е имало 34 катастрофи.

Общественият доставчик следи протестите в различните населени места чрез преки включвания в „Денят започва с Георги Любенов“ и репортажи в новините. В „Денят започва“ е предложена анкета със зрителите с въпрос „Смятате ли, че след трагедията със Сияна държавата ще вземе мерки за по-безопасни пътища?“. 12 % от зрителите отговарят с „да“ и 88 % с „не“.

БНТ1 представя най-широка палитра участници. По темата говорят:

- Бащата на Сияна Николай Попов;
- Експерти: проф. Станимир Карапетков, Дияна Русинова – председател на Европейския център за транспортни политики, Алекси Кисяков, бивш шеф на КАТ - София и Иван Шишков, бивш регионален министър, адвокат Явор Нотев – бивш зам.- председател на парламента, адвокат Силвия Петкова и Красимир Георгиев – председател на Асоциацията за квалификация на автомобилистите в България, Елица Буенова, адвокат на пострадали при катастрофи, Росен Рапчев – експерт по пътна безопасност, инж. Владимир Бянов, одитор по пътна безопасност;
- Представители на местната и изпълнителната власт: Нели Дакова – кмет на с. Телиш, премиерът Росен Желязков, вътрешният министър Даниел Митов, регионалният министър Иван Иванов, министърът на правосъдието Георги Георгиев, Милена Крумова – Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“;
- Представители на съдебната власт: Владимир Николов от окръжна прокуратура Плевен, Диана Мицканова – наблюдаващ прокурор, Михаил Пенев – адвокат на шофьора на тира;
- Президентът;
- Народни представители: Даниела Сачева ГЕРБ-СДС, Явор Божанков и Венко Сабрутев – ПП-ДБ, Петър Петров „Възраждане“, Кирил Веселински – МЕР;
- Пострадали от други ПТП: Владимир Тодоров – Асоциация на пострадали при катастрофи, Нинелла Върбанова, Петя Иванова и Красимир Арсов – сдружение „Ангели на пътя“, родители на загинали деца;
- Гражданите: Борислав Цветанов, организатор на протест и др.

В свое участие чрез видеовръзка на 11 април Николай Попов обявява предстоящите протести, като призовава политици и организации да не се упражняват върху смъртта на детето му. Казва, че трябва да се протестира с граждански, а не с политически искания.

Същия ден в „Панорама“ е излъчен репортажът от Телиш на Анита Миланова „Пътят на безхабрието“. В него жители на селото споделят: „Това е пътят убиец за нас, от много години е така. Ад!“ Потресаващ е емоционалният разказът от първо лице на Ренета Трифонова, клисар в църквата в Телиш, която първа е получила вестта за смъртта на детето – кметицата ѝ се е обадила със страшната задача да бие камбаната за Сияна.

БТВ

Темата е отразена в програмата всекидневно от 1 до 14 април. Осъществени са многократни включвания на кореспондентката Маргарита Стефанова от мястото на събитието, в които тя дава различна информация, свързана с трагедията. Първото сведение за трагичния инцидент е водеща новина в емисията от 17:00 ч. на 1 април. Бащата лично разказва какво се е случило и заявява, че няма да остави нещата така.

В следващите дни медията успява да открие и интервюира лелята на Сияна – Памела Великова. Надпис: „Последното желание на Сияна – да направи подарък на болно дете от гривните, които сама е изработвала“.

По темата в репортажи и предавания говорят д-р Илия Духленски – неврохирург в плевенската болница, който дава подробности за състоянието на дядото. Представен е текст с позицията на ОДМВР – Плевен. Синхрони още на Дияна Русинова, Диана Мицканова, Владимир Николов, министър Иван Иванов, директорът на АПИ Йордан Вълчев, Владимир Тодоров, Тенчо Тенев – бивш началник на КАТ – София, инж. Иван Табаков, преподавател в УАЗГ, Андрей Цекон – депутат от ПП-ДБ, проф. Станимир Карапетков и др. За мерките на държавата в „Защо, господин министър“ гост е Иван Иванов, а в „Лице в лице“ – Гроздан Караджов, министър на транспорта.

От всички синхрони и участия на бащата в програмата най-силно отекват тежките му думи, излъчени в „120 минути“: „Дияна има двама убийци – шофьорът и държавата“.

НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ

В тази програма трагедията е представена най-дълбоко и драматично. Новините и репортажите са емоционално натоварени, различни снимки на Сияна постоянно се използват за илюстрация, представени са видеографики на произшествието. Темата се следи в новините, сутрешния блок „Здравей, България“, „Събуди се“ и „На фокус“. Първата информация за трагичния инцидент е разпространена на 1 април в централната емисия новини в 19:00 ч., не е водеща. В анонса на репортажа се казва: „Още едно българско дете загина на пътя, за 12-годишната Сияна тази ваканция се оказа последна“. Разбираемо, почерненият баща също допринася за емоционалността на ситуацията. Той показва снимка на Сияна и заявява: „Това дете е убито от безхаберията на държавата“. В друго свое участие Николай Попов използва и думата „екзекуция“.

НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ е открила свидетел, опитал се да помогне веднага след инцидента. Това е Валери Кръстев, шофьор на репатрак (пътна помощ) в района. По думите му участъкът е много проблемен, 30 камиона е извадил оттам. Според него шофьорите нямат толкова вина, защото винаги при дъжд там стават произшествия.

На 3 април, денят на погребението на Сияна, в пряко включване репортерът Румен Бахов разговаря с Нели Дакова, кмет на с. Телиш, Красимир Георгиев от Асоциация за квалификация на автомобилистите в България и Красимир Петров – кмет на съседното село Радомирци. Бахов видимо е афектиран, на три пъти използва израза „меганаглото пътнo управление“, като отправя обвинения в безхаберие и некадърност към Областното пътнo управление в Плевен, „които не са в състояние да сложат един прост знак“ и завършва с думите: „В този момент погребват Сияна зарад онзи шибан завой!“.

В централните новини в репортаж за погребението актьорът Димитър Рачков, който е близък на семейството, разстроен, със сълзи на очи казва, че „Нямаме право повече да си губим децата“.

НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ провежда и собствен експеримент – репортерът Стоян Нешев свидетелства, че пътувайки по трасето на катастрофата, в колата се е почувствала нестабилност вследствие на дупките и коловозите заради тежкия трафик към Русе и Дунав мост.

В сутрешния блок на 7 април Деси Банова – Плевнелиева разказва как голямото ѝ дете е учило заедно със загиналото момиче в едно училище. Банова с разтреперан глас цитира описанието на дъщеря си за Сияна – „слънчева, нежна, кротка, прекрасна, пълна с мечти, които ѝ бяха отнети“.

Програмата следи темата от 1 до 15 април, като на 10 и 11 април няма излъчени материали.

ХОРИЗОНТ

Трагичният случай намира отражение в програмата от 1 до 14 април. Следи се в новините, „Преди всички“, „12 + 3“, „Радиоточка“, „Рано в неделя“, „Седмицата на бързи обороти“. Медията търси мнението на редица експерти като Владимир Тодоров от Асоциацията на пострадалите при катастрофи, доц. Орлин Колев от Асоциацията на вещите лица и експертите, арх. Иван Шишков –

бивш регионален министър, инж. Румен Йовчев – експерт по пътно строителство и бивш председател на браншова камара „Пътища“.

На 2 април във вечерния осведомителен бюлетин се съобщава само, че „65-годишния шофьор, предизвикал катастрофа край Телиш, при която е загинало 12 г. дете, остава в ареста“. На следващия ден е излъчено интервю с бащата Николай Попов, който нарича ръководството на АПИ „престъпници“.

БНР очертава пълна картина на настроенията в страната, като следи протестите в редица населени места: София, Пловдив, Телиш, Габрово, Ямбол, Русе, Разград, Смолян, Самоков. Във фокуса на националното радио са още огледите на местопроизшествието от НСЛС и мерките, които предприема държавата. Хората настояват за незабавно стартиране на основния ремонт не само на отсечката с катастрофата, а на целия път Плевен – Луковит, както и за рехабилитация на трасето, включително полагане на цялостен, нов асфалт.

Най-ярки са думите на организаторите на протеста в Благоевград, чиито думи са цитирани от „Хоризонт“: *„Смъртта на Сияна не е просто трагедия. Това е присъда срещу цялото общество. Тази поредна жертва е просто вик, който трябва да понижи всеки един от нас“*.

На 13 април БНР в предаването „Рано в неделя“ излъчва репортаж на Димитър Драганов за българите в Барселона, които са се събрали на бдение в памет на загиналата 12 годишна Сияна и са подкрепили протестите в родината за безопасност по пътищата.

ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ

Програмата отразява случая Сияна всекидневно от 1 до 13 април (без 11-ти), основно в новините. Първата информация за инцидента е излъчена в обзорните новини на 1 април, като буквално е цитирана полицейската сводка: „В линейката, на път за болнично заведение в Плевен, е починала 12-годишна - пътничка в колата. Водачът – 57-годишен, е транспортиран в ЦСМП - Плевен с тежка черепно мозъчна травма и с опасност за живота“. На следващия 2 април Дарик назовава жертвата персонално: *“След фаталната катастрофа в Плевенско, при която загина 12-годишната Сияна, съдът реши да остави шофьора на тира под постоянен арест. Регионалният министър Иван Иванов разпореди проверка и отстраняване на цялото ръководство на пътното управление в Плевен до изясняване на резултатите. Тази сутрин нова катастрофа на пътя Плевен - Луковит. Тежкотоварен камион се обърна в близост до мястото, където загина Сияна“*.

Доставчикът също следи протестите по повод нелепата смърт на детето, като в някои материали се позовава на информация от БТВ. В репортажа за протеста в Плевен е отделено време и за гражданските гласове – на организаторите Борислав Цветанов и Драгомир Алексиев, които директно обвиняват АПИ: *„Това са хора, благодарение на които много хора загубиха членове на семействата си и за съжаление предстои това да продължи. Полицията също не си върши работата, защото те се крият и само снимат нарушителите, без да ги спират, което е предпоставка за убийствата на пътя“*. И още: *„Смъртта на Сияна е всъщност капката, с която преля чашата – с безобразията, които се правят вече 35 години“*.

За разлика от останалите наблюдавани медии, в ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ за коментар по темата са поканени други колеги – журналисти. Така в предаването „Без претенции“ журналистът Силвия Великова коментира трагедията на пътя между Телиш и Радомирци. Тя казва: *„Корупцията убива. Едно 12-годишно дете, поредното. Този път наистина много малко си отиде, защото ние нямаме пътища, нямаме контролни органи - имаме членове на АПИ, които казват, че няма никакъв проблем. Наистина свалям шапка на този баща, наистина не знам как успява да плаче и да се бори...“*. Правният експерт към Института за пазарна икономика Иван Брегов също коментира в предаването, че това е проблем, който се повтаря и посочва връзката „изпълнителна власт - пари“. По думите му, за да имат смисъл протестите, те трябва да нагнетят политическа енергия.

Фокусирано наблюдение за образа на децата в медийното отразяване на фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук – **случаят с 6-годишния Ангел**

Осъществено е фокусираното наблюдение за отразяването на случая с 6-годишния Ангел, починал след зъболекарска манипулация в частна клиника в град Пловдив в програми БНТ1, БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ХОРИЗОНТ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ за спазване разпоредбите на Закона на радиото и телевизията (ЗРТ).

Наблюдението обхваща периода 04.04 - 10.05.2025 г. включително.

В програма БНТ1 темата присъства от 06.04 до 08.04, на 10.04., на 16.04., от 03 – 05.05. 2025 г. вкл. В програма БТВ от 07.04 – 09.04., на 25.04, на 03 – 04.05. и на 07.05.2025 г. В програма НОВА ТВ от 07 – 10.04., на 23 – 24.04., 03 – 05.05. вкл. В програма БНР ХОРИЗОНТ от 07 – 09.04., 03 – 05.05. и на 07.05.2025 г. В програма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ темата присъства от 07 – 10.04., на 25.04., на 04 – 05.05. 2025 г. вкл.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО:

Наблюдението констатира, че случаят „Ангел“ е отразен обстойно и в развитие чрез репортажи и кореспонденции на живо в новините. В актуалните предавания се търси експертната позиция и общественият отзвук с преки интервюта в студио, видеоучастия и репортажи от село Белащица и град Пловдив. По темата говорят медицински специалисти, юристи, родителите, граждани, един лекар – депутат, вицепремиерът Т. Дончев. Източници на информация са официалните власти в страната – Прокуратура, МВР, РЗИ, БЛС, БЗС. Някои доставчици използват кадри от сайта www.plovdiv24.bg и снимки на вестник „24 часа“. Доставчиците на медийни услуги разработват собствена продукция със свидетелства от близкото и далечно обкръжение на детето, коментари на специалисти по дентално лечение при деца и анестезия. Потърсена е позицията и на частното лечебно заведение. ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ цитира журналистически материали на БНТ1 и БТВ. БНР се позовава на интервю на БНТ1.

БНТ1 първа съобщава за трагичния случай на 06.04.2025 г. в „По света и у нас“. От 07.04. всички останали наблюдавани медии разгръщат темата. В сутрешните блокове на БНТ1, БНР, БТВ и НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ се провеждат експертни интервюта или дискусии с водещи фигури от здравните институции в страната без да се търси сензационност. В ефира на ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ липсват гости по темата в наблюдаваните часови пояси. Като враждебно се откроява поведението на д-р Борислав Миланов - главен секретар на БЛС, който твърди, че водещите на „Здравей, България“ се опитват да манипулират обществото с некоректни репортажи, абсурдни въпроси и непознаване на Закона за лечебните заведения. Показани са кадри от ескалацията на протеста в Пловдив.

Трите имена и възрастта на детето са показани като част от позицията на частна клиника „Медикус алфа“ по БНТ1 и по НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ след като негови изображения и първото му име стават обществено достояние по време на протеста, организиран от неговите близки. Самоличността на участващите в протеста деца е скрита в голяма част от материалите.

БТВ и НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ търсят обществен отзвук и с допълнителни разработки по темата. НОВА ТВ ексклузивно излъчва разказа на родителите и бабата на момчето. БТВ проследява подобен случай в репортаж, отбелязан като СПЕЦИАЛНО, с което разширява темата за анестезията в стоматологията и при възрастни. Единствено в ефира на БТВ са отчетени действията на МВР, които разследват участниците в протеста за вандалска проява и увреждане на чуждо имущество.

Всички доставчици на медийни услуги търсят решения на проблемите в здравеопазването, довели до смъртта на 6-годишното след продължила над 3 часа пълна анестезия в стоматологична клиника, чрез огласяване на случая, професионални разисквания за причините за трагичния инцидент и необходимите промени в детското здравеопазване.

Наблюдаваните медии спазват професионалните стандарти за предаване на трагични събития. Не са констатирани нарушения на разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

ФАКТОЛОГИЯ:

На 04.04.2025 г. (петък) се провежда дентално лечение на 6-годишно момче с обща назотрахиална анестезия в стоматологичен кабинет към частна денонощна клиника „Медикус алфа“ в град Пловдив. Денталната манипулация е извършена в оборудвана операционна зала на болницата, с предварителна консултация и взето информирано съгласие от родител. Лечението с обща назотрахиална анестезия е продължило около 4 часа заради силно увреден зъбен статус. Около 50 минути след излизане от упойката се появяват усложнения. Медицински екип прилага реанимационни процедури в пълен обем, но за детето настъпва фатален край. Окръжна Прокуратура Пловдив образува досъдебно производство за „немарливо изпълнение на правно регламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност - лекарска грешка“. Към момента на медийното отразяване на случая се извършват активни действия по разследването - огледи на мястото на инцидента, изземане на медицинска документация, назначена тройна съдебно-

медицинска експертиза и токсикологична експертиза. Осъществена е проверка на частната клиника от Регионална здравна инспекция Пловдив, която не показва нарушение на протокола. Изпълнителна агенция „Медицински надзор“ се самосезира и започва извънредни проверки в лечебните заведения в град Пловдив. Законоустановеният срок за приключване на разследването е двумесечен.

БНТ1 първа анонсира новината, потвърдена за националната медия от МВР Пловдив, с кратко съобщение на 06.04.2025 г. **в края на Централната новинарска емисия**. На 07.04.2025 г. случаят е сред водещите теми още в обедните новини със синхрон на кмета на село Белащица, в което опечаленото семейство живее. Трендафил Бакалов определя случилото се като „нещастно стечение на обстоятелства“. Покритие от детско заведение „Ралица“ в селото. В „По света и у нас“ в 20:00 часа новината е втора. Включени са синхрони на Лидия Горинова - директор на ДГ „Ралица“, д-р Аргир Аргиров - директор на РЗИ-Пловдив, по телефон - доц. д-р Емилия Илиева - специалист по детска стоматология, която твърди, че „регулации за дентално лечение на деца под обща анестезия в извънболничната помощ няма“. БНТ1 използва технически средства за скриване името на частната клиника в излъчените кадри, също и на публикуваната лична информация в позиция на денталния център до медиите. Съобщава се само възрастта на починалото дете. В следващите дни своето становище по случая изказват д-р Борислав Миланов - главен секретар на Български зъболекарски съюз, д-р Костадин Сотиров - председател на Сдружението на общопрактикуващите лекари, д-р Мария Шаркова - адвокат по медицинско право. Те разискват наложителността и продължителността на анестезията при деца. На 03.05.2025 г. информацията за ескалирал протест пред частната клиника в Пловдив е водеща за „По света и у нас“. Според родителите не е оказана адекватна медицинска помощ. Самоличността на детето е разкрита с негови изображения на плакати и тениски, носени от негови близки. В надпис към репортажа вече фигурира името на детето – „Ангел“. Синхрони на опечалените родители, които искат отговори от лекуващите лекари и справедлив процес. Вицепремиерът и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев с коментар за протестите в Пловдив и Хасково. Излъчен е призив на Български лекарски съюз (БЛС) да се търси отговорност по институционален ред. В показана позиция на болницата от 07.04.2025 г. общественият доставчик на медийни услуги не скрива имената на детето - Ангел Георгиев Райчев и неговата възраст - 6 години. На 04.05.2025 г. надписът към репортажа гласи „Случаят Ангел“, ликът на детето е ясно видим на кадри от протеста, името на клиниката остава скрито.

В сутрешния блок на БНТ1 „Денят започва“ на 08.04.2025 г. случаят е сред основните теми с репортаж и гост в студиото д-р Александър Симидчиев – лекар и депутат от ПП-ДБ. Кратките новинарски емисии също проследяват случилото се. На 10.04.2025 г. е анонсиран ден на траур в община Родопи към паметта на две деца от село Белащица - 6-годишно момче и 4-месечно бебе. На 16.04.2025 г. в предаването с гост д-р Благомир Здравков - директор на СБАЛ по детски болести „Проф. д-р Иван Митев“ се повдигат въпросите за информираното съгласие при медицински интервенции и за необходимостта от тестове за алергии преди упойка. На 05.05.2025 г. темата е широко представена със синхрони на родителите и протестиращите, както и интервю на живо от град Пловдив на д-р Георги Цигановски - председател на Районна лекарска колегия към БЛС – Пловдив за правата на медиците. Следва разговор за здравеопазване и по конкретния случай с гост в студиото д-р Николай Брънзалов - председател на Български лекарски съюз и за общественото напрежение, свързано с деца, жертви на насилие и инциденти с Росен Йорданов – психолог. **В излъчените кадри от протеста „Справедливост за Ангел“ лицата на участващите деца са замъглени с технически средства, изображенията на 6-годишния Ангел по плакати и тениски са видими.**

Фаталният инцидент с Ангел се съобщава за пръв път в кратките новини на **сутрешния блок „Тази сутрин“ по БТВ** на 07.04.2025 г. На 08.04.2025 г. в същите емисии фактите по случая се допълват с подобен случай от 2016 г. В интервю на живо от Пловдив е включен д-р Аргир Аргиров - директор на РЗИ-Пловдив, който твърди, че частната клиника е спазила всички правила и изисквания. За покритие на разговора са излъчени кадри от ДГ „Ралица“ село Белащица и от денонощна клиника „Медикус алфа“ без прикриване на наименованията. На 09.04.2025 г. видео гост на живо от Пловдив е д-р Мария Шаркова - адвокат по медицинско право, която говори за нормативната уредба в медицинските стандарти по отношение на лекарствените продукти за анестезия. Водещите Златимир Йочев и Мария Цънцарова използват словосъчетанията „6-годишният пациент“, „загинало 6-годишно момче“, не и името на детето. Използваните кадри за покритие са от зъболекарски кабинет.

„bTV Новините“ подробно представят случая на 07.04.2025 г. като съобщават, че инцидентът е от петък, но за него става ясно по-късно. Осъществена е жива връзка пред клиника „Медикус алфа“, откъдето БТВ има потвърждение за случая. Следва репортаж със синхрон на Лидия Горинова -

директор на ДГ „Ралица“ и на д-р Аргир Аргиров - директор на РЗИ-Пловдив. Съобщена е официалната позиция на „Медикус алфа“. Документът е показан в общ план, със замъглени лични данни на детето. На 08.04.2025г. кореспондентът на живо пред клиниката поставя фокус върху лекарската позиция. Синхрон на д-р Аргир Аргиров, който „категорично“ не приема твърденията за лекарска грешка, на главния секретар на БЛС д-р Борислав Миланов: „никой няма право да прави интерпретации, да дава оценки и да търси лекарска грешка, докато не се произнесе Медицински надзор“ и на д-р Мария Шаркова - адвокат, че „няма задължение за анестезиолозите да извършват тестове за алергия“. Кметът на село Белащица и съседите на семейството говорят за „огромната“ трагедия. На следващия ден е съобщено за ден на траур в община Родопи. На 25.04.2025 г. **Редакцията на „bTV Новините“ разработва отбелязан като „СПЕЦИАЛНО“ репортаж за подобен случай, в който семейство чака медицинска експертиза една година, след като жена е починала на зъболекарски стол в Благоевград.** На 03.05.2025г. първа в хедлайна и в реда на емисията е информацията за протест и щурм на частната клиника заради „детето, което почина след упойка“. От излъчените кадри стават ясни името и образа на детето. След този момент те са свободно показвани от доставчика. **Няма опит самоличността на децата, присъствали на протеста, да бъде скрита.** Използвани са кадри от сайта www.plovdiv24.bg при щурма на болницата и снимки на вестник „24 часа“ от протеста пред жилището на анестезиолога. Протестиращите настояват за ефективни присъди на медицинския персонал, извършил операцията, промени в закона и призив за оставката на директора на РЗИ-Пловдив. Той отказва коментар пред БТВ. **На 07.05.2025 г. единствено в ефира на БТВ поясняват, че МВР разследва участниците в протеста срещу медицинския център и** Прокуратурата е образувала досъдебно производство за увреждане на чуждо имущество. Излъчени са кадри от влизането на протестиращи в болницата, както и позицията на д-р Динко Младенов - управител на СХБАЛ и МДЦ „Медикус алфа“ ЕООД, придружена с негова снимка. Синхрони на Росица Иванова - организатор на протеста, която подозира провокатори; на адвокат Калина Михайлова - етично ли е подбран моментът, в който юридическото лице да защити своето имущество; молбата на д-р Георги Цигановски – председател на РЛК към БЛС – Пловдив за спазването на закона. ИАМН заявяват за БТВ, че са завършили проверката си и са предали всички материали на Прокуратурата.

Случаят „Ангел“ е включен в част от кратките новинарски емисии на **сутрешния блок „Здравей, България“ на НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ.** На 07.04.2025 г. Мира Иванова анонсира новината за смъртта. В следващите дни темата е разработена чрез интервюта в студиото. На 08.04. с д-р Борислав Миланов - главен секретар на БЛС, който заявява на водещия Виктор Николаев: „абсурден сте, Вие, г-н Николаев! Абсурден въпрос ми задавате“, след което Николаев изяснява, че поставените въпроси са принципни и „Ще потърсим друг събеседник“. На 09.04.2025 г. гости в студиото са проф. Николай Младенов - анестезиолог, главен координатор към съвета по „Анестезиология и интензивно лечение“, проф. Мария Денчева - преподавател по дентална алергология във Факултет по дентална медицина към МУ-София и адвокат Пламен Теушанов - председател на Българската асоциация за закрила на пациентите (БАЗП). Кадри от частната клиника с името ѝ „Медикус алфа“. На 23.04.2025 г. **единствено НОВА ТВ излъчва интервю с опечаленото семейство, само потърсило Вероника Димитрова.** Синхрони на Магдалена Райчева - майка на починалия Ангел Райчев, на бащата Георги Райчев и на Маргарита Райчева - баба на Ангел и анестезиолог. Те назовават по име стоматологът д-р Десислава Ѓорджева и анестезиолога д-р Пламен Мандев. Екипът информира, че ще предостави думата на споменатите лица. Показани са снимки на детето като малко, както и съобщението за смърт със скрито ЕГН, с показани три имена и причини за смъртта. На 24.04.2025 г. в студиото говори адвокат Пламен Теушанов - председател на БАЗП за стандартите при анестезия. На 03.05.2025 г. в съботното издание на **„Събуди се“** на живо са включени близки и граждани от протеста „Справедливост за Ангел“. Организаторите поставят искания за камери в операционните зали и проба за алергии на деца до 18 години преди анестезия. На плакати се вижда облика на починалото дете. **Не са използвани технически средства за скриване самоличността на протестиращите деца.** На 05.05.2025 г. в „Здравей, България“ проследяват развитието на случая с Ангел с анонс.

В централната емисия **„Новините на NOVA“** от 07 до 10.04. новината за смъртта на 6-годишно момче, настъпила след упойка, е сред основните от страната. Новините отразяват всички действия на институции и обществени прояви по случая. В живи връзки от Пловдив са показани близки кадри на клиниката и нейното наименование. Включени по темата са директорът на ДГ „Ралица“ Лидия Горинова, Трендафил Бакалов - кмет на село Белащица, местни жители, д-р Аргир Аргиров - директор РЗИ-Пловдив, д-р Веселка Христамян - лицево-челюстен хирург, Мария Петрова - адвокат по медицинско право, д-р Ирен Влахова - специалист по дентална медицина. В позицията на частната

клиника са закрити всички лични данни на детето и подписа на управителя. На 23.04.2025 г. е излъчен репортаж на Вероника Димитрова с родителите на момчето. В придружаващ репортаж се разискват усложнения след упойка с експертите Пламен Таушанов - председател на БАЗП и д-р Мария Петрова - адвокат по медицинско право. В „Интервюто след новините“ гост отново е д-р Петрова. На 03.05.2025 г. новината за бунт на граждани срещу частна клиника в Пловдив е първа в реда на новините. Синхрони на протестиращите и призив на БЛС за спиране на натиска върху медиците. В излъчената позиция на болница „Медикус алфа“ не са скрити данните на детето, нито подписа на управителя. На 04.05.2025 г. в репортаж е показано медицинското съобщение за смърт, в което е скрито само ЕГН на детето. В позиция до медиите „Медикус алфа“ дава яснота за продължителността на направената анестезия – 03:10 часа, което според тях е „обичайна практика“. Излъчени са архивни кадри от интервюто на Вероника Димитрова с майката на детето. Показани са и негови снимки. Синхрон на д-р Мария Шаркова - адвокат по медицинско право за наказателната отговорност на отговорните лица и за гражданска отговорност на лечебното заведение.

В **сутрешния блок на БНР ХОРИЗОНТ „Преди всички“** случаят е проследен изцяло информативно в кратките емисии новини. Кореспонденциите са на Радио Пловдив. На 07.04.2025 г. БНР получава потвърждение за случая от Пловдивската колегия на БЗС. На 08.04. БНР цитира част от интервюто на д-р Аргир Аргиров пред БНТ1. На 09.04. в новините все още не разкриват самоличността на починалото дете, нито името на болничното заведение. В новините към **предаването „Събота 150“** на 03.05.2025 г. се проследява развитието на протеста в Пловдив с мото „Справедливост за Ангел“. Близки и роднини на детето искат оставката на директора на РЗИ-Пловдив д-р Аргир Аргиров, който изключва лекарска грешка. Пряко включване в 11:00 часа ни представя атмосфера от мястото на протеста - викове „Убийци“ и „Искаме съд“, съобщено е за счупено стъкло на клиниката и искания за промени в здравеопазването. Новинарското отразяване продължава в предаванията **„Рано в неделя“** на 04.05.2025 г. и в **„Седмицата на бързи обороти“** със синхрони на родителите за създаването се напрежение. На 05.05.2025 г. са излъчени позицията на частната клиника и предупреждението на Българска лекарска колегия в Пловдив, че „агресията към лекари не води до справедливост“. Най-далечна дата на отразяване на случая е 07.05.2025 г. с интервю на адвокат Мария Петрова в „Преди всички“, в което случаят от Пловдив е генерализиран и препраща към българското здравеопазване. Тя припомня подобен инцидент от София, в който клиника няма право да използва препарата антидот на приложената упойка, което води до летален край на друго дете, но призовава да не се наслагва страх в обществото. Според нея медиите разпространяват само гледната точка на близките. Адвокат Петрова дава конкретни предложения за промени в здравеопазването.

Във **Вечерен осведомителен бюлетин на БНР ХОРИЗОНТ** информацията е подготвена от РАДИО ПЛОВДИВ. Преди протеста - синхрон на Лидия Горинова, директор на ДГ „Ралица“, за нуждата от психолози. В деня на протеста 03.05.2025 г. - атмосфера и синхрони на родителите на детето. Изброени са исканията на протестиращите - линейка във всяко медицинско заведение, камери в операционните зали и тестове за алергия за всяко дете. Съобщено е за разлепени снимки на детето пред дома на д-р Пламен Мандев - анестезиологът при денталното лечение. На 04.05.2025 г. е представена позицията на частната клиника в Пловдив, че зъбната операция е извършена в оборудвана операционна от екип с дългогодишен опит за 03:10 часа.

Съобщението за трагичния инцидент с 6-годишното дете, починало след упойка, присъства само в новинарските емисии на **сутрешния блок на ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ „Дарик кафе“**. За пръв път новината е съобщена на 07.04.2025 г. с потвърждение за ДАРИК РАДИО от Прокуратурата в град Пловдив. Медията твърди, че по „непотвърдена“ информация момченцето е починало след упойка. Съобщена е и позицията на частната пловдивска клиника като е назовано името ѝ „Медикус алфа“. На 10.04.2025 г. е съобщено за обявен ден на траур в община Родопи в знак на почит към две починали деца, без те да бъдат назовани. На 05.05.2025 г. ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ цитира част от интервюто на д-р Николай Брънзалов - председател на Български лекарски съюз пред БНТ1.

В **Централната новинарска емисия „Новините на ДАРИК РАДИО“ в 18:00 часа** новината е водеща в хедлайна и в реда на емисията на 07.04.2025 г. със синхрон на д-р Аргир Аргиров. Посочва се позицията на управителя на частната клиника д-р Динко Младенов. На 08.04. в интервю на д-р Аргир Аргиров за ДАРИК РАДИО той съобщава, че отхвърля версията за лекарска грешка. Според него детето е било с „рядка зъбна аномалия“. На 09.04. е съобщено за обявения ден на траур в община Родопи. На 25.04. радио цитира репортаж, разработен от новинарския екип на БТВ, за жена починала на зъболекарския стол в Благоевград през май 2024 г. На 04.05.2025 г. новината за ескалирал протест на роднини и граждани в Пловдив пред частната клиника „Медикус алфа“ е сред водещите новини с

атмосфера от протеста. Обявено е, че протестиращите се насочват към дома на д-р Пламен Мандев – анестезиологът, приложил упойката на детето. Прочетена е новата позиция на частната клиника. Обявено е, че протестите ще продължат. Това не се случва.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук – **случаят с убийството на 18-годишната Магдалена в Хасково.**

Осъществено е фокусирано наблюдение на медийното отразяване на случая с убийството на 18-годишната Магдалена от Хасково в сутрешните блокове и централните емисии новини на програмите БНТ1, БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ХОРИЗОНТ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ.

Става дума за обявена за изчезнала на 26 април 18-годишна зрелостничка Магдалена Русева от Хасково, открита удушена в бидон на 30 април, за което е арестуван и обвинен 17-годишен неин съученик, и за последвалото обществено недоволство в Хасково заради negliжирането на сигнала от полицията и първоначално огласената от ръководството ѝ версия „бягство от родителите“ без данни за престъпление, което коства оставката на областния директор на МВР-Хасково Иван Расоков. Близките организират независимо издирване и протест на 1 май след огласената информация за убийството. Протестът ескалира с вандалски прояви на младежи и нахлуване в сградата на РПУ-Хасково с искане за оставка. Под обществен натиск вътрешният министър Даниел Митов уволнява Иван Расоков с мотив груба комуникационна грешка с обществеността във връзка с тежкото престъпление. Министърът обаче не намира оперативна грешка в действията на полицията. Следват рокади в областната дирекция. На протеста са забелязани представители на две парламентарно представени опозиционни партии „Величие“ и „Възраждане“, от което се поражда медийни интерпретации за политизирането му. Поради непълнолетието на обвинения младеж разследването е поето от окръжна прокуратура Хасково, която събира категорични доказателства за обвинението, наложена е марка постоянен арест за умишлено убийство, извършено по особено жесток начин.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО

В програмите БНТ1, БТВ, НОВА ТВ, ХОРИЗОНТ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ (ДАРИК) наблюдаваният случай се отразява като: криминален - с фазите на разследването; граждански - с недоволство и протест, заради действията на полицията – комуникационна грешка или negliжиране, опити за политизиране на протеста; политически - спрямо реакциите – оставки, рокади, вътрешни проверки по професионалните действия при разследването, при протестите и по отношение на артикулирана като „фабрика за фалшиви новини“ разпространявана в социалните мрежи информация за престъпна схема за деца-мишени на видеа, търгувани в тъмната мрежа, проблеми в МВР.

Наблюдението установи, че всички доставчици от наблюдаваните програми изпращат репортери на място, имат чести кореспонденции на живо със синхрони с представители на МВР, прокуратура, граждани, експерти, родители, училищни власти. Репортажите в телевизионните програми на търговските доставчици са експресивни (използва се дори субективна камера, за да се потопи аудиторията в атмосферата на инцидента). Зрителят е въввлечен в механиката и психологията на престъплението, както и се подчертават следите от вандализма на протеста. При отразяване на случая кореспонденциите се излъчват пред пострадалата от протестите сграда на РПУ-Хасково, пред адресите на местопрестъплението, в двора на финансово-стопанската гимназия в Хасково, чиито възпитаници са жертвата Магдалена и непълнолетния обвинен в убийството ѝ Иван. ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ прави пространни репортажи по телефона със синхрони и атмосфера. БНР освен свои кореспонденции на живо излъчва откъси от изявления. Всички доставчици се позовават на информация на официалните източници, правят свои проучвания на информацията от социалните медии.

Наблюдаваните медии пакетират актуалните случаи на трагедии с деца, което прави видим проблема с агресията, стигаща до крайности. В медийното съдържание често вървят заедно и влезлите във фокуса на вниманието събития, касаещи МВР – протестите и реакциите по повод трагедиите с деца, ареста на шефа на митниците в Пловдив, скандала с обществената поръчка за лични документи и др.

НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ и БНТ1 в сутрешните си блокове пускат допитване до зрителите – търговският доставчик с въпрос „Очаквате ли справедлива присъда за убийството на 18-годишната Магдалена от Хасково?“, а общественият доставчик с въпрос дали агресията при децата се дължи на социалните мрежи.

Наблюдението отчита, че доставчиците на петте наблюдавани програми спазват етичните стандарти и Закона за радиото и телевизията.

Общественият доставчик **БНТ** се опитва да отговори на въпроса използват ли се трагичните случаи с деца политически. В кореспонденции на живо се съобщава за присъствие на протеста в Хасково на политици и футболни агитки, огласява се позицията на вътрешния министър по въпроса, а в „Денят започва“ и в „Говори сега“ убийството в Хасково се коментира и политически от Томислав Дончев, Михаил Миков и представител на „Меч“ в контекста на по-голямата тема адекватна ли е работата на МВР особено след увеличението на заплатите в сектора и реакциите на обществото спрямо действията на институциите. **БТВ** отчита в репортажи присъствието на двама координатори на опозиционни партии на протеста пред РПУ-Хасково с опити за подстрекателство към ескалация и насочва вниманието към политически прочит. От синхрон с коментара на МВР министъра от Видин по случая, медията подчертава мнението му за обсебване на протеста от „политически мародери“ и за търсене на отговорност и на подстрекателите. По **БНР ХОРИЗОНТ** в сутрешния блок „Преди всички“ и в „Неделя 150“ се поставят въпросите за опита за политизиране на протеста и за ниското доверие в МВР. **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** отразява протеста и рокадите в областната дирекция, не подминава въпроса провокирана ли е ескалацията от присъстващите на протеста представители на партии, кани повече криминалисти, криминални психолози и експерти, които да оценят адекватни ли са действията на МВР по случая. **ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ** цитира искане на ПП „Продължаваме промяната“ за пълно и прозрачно разследване на случая и незабавното изслушване в Народното събрание на министъра на вътрешните работи.

Наблюдаваните пет медии проследяват и разпространената през социалните мрежи информация за престъпна схема с деца-мишени на скандални видеа, които да се продават в тъмната мрежа. Този вектор се разглежда в някои от програмите в аспекта „фабрика за фалшиви новини“.

Спазване на етичните стандарти по отношение неприкосновеността на личния живот

По отношение личните данни на 18-годишната жертва Магдалена Русева, доколкото тя е пълнолетна, обявена за издирване и впоследствие за убита, наблюдението отчита, че доставчиците не нарушават етичните стандарти. В телевизионните програми БНТ1, БТВ и НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ се разпространяват няколко избрани портретни снимки на момичето от профилите ѝ в социалните мрежи, от които се създават и илюстриращи колажи.

По отношение личните данни на обвинения в убийството непълнолетен 17-годишен Иван Костов – повечето медии първоначално боравят само с неутрални данни. Двете му имена излизат за първи път на 02.05. по БТВ и по Дарик Радио, а НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ първоначално го назовава само с малкото му име, по БНТ двете имена се оповестяват още по-късно в хода на разследването. БНР в програма ХОРИЗОНТ през повечето време използва неутрални определения за него или само първото му име. По трите телевизии не се показва лицето на обвинения непълнолетен извършител. Разпространяват се обработени от доставчиците кадри от охранителни камери. Многократно в кадри от кореспонденциите на живо се виждат адресите на местопребыванието - къщата на дядото, както и локацията на запустелия имот в близост, където е намерен бидона с тялото. Доставчикът БТВ МЕДИА ГРУП ЕАД при представяне гледната точка на родителите на обвинения за убийството непълнолетен Иван Костов се съобразява с изричното им желание разговорът да протече без камери и спазва етичните медийни стандарти за неприкосновеността на личния живот.

Сензационност в поднасянето на случая

Повече ярки подробности и изразителност при отразяването наблюдението отчита в програмите на търговските доставчици – НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, БТВ и ДАРИК РАДИО, достатъчно внимание с умерено поднасяне на информацията се наблюдава при обществените доставчици БНТ и БНР. Търговските телевизии използват повече експресивност, правят се чести връзки на живо с атмосфера пред местопребыванието - къщата на убийството и запустелия имот, камерата на оператора проследява маршрута на убиеца, често се използват кадрите от охранителните камери, с които разполагат медиите, редувани с портретните снимки на Магдалена. В студиата екраните излъчват колажи с образа ѝ в близък план. При отразяване на протестите визуално се акцентира върху вандализма по сградата. Общественият доставчик БНТ не използва толкова експресивни похвати, но насища програмата си с кореспонденции на живо, повече синхрони с официалните власти, разговори в студиата с експерти, граждани, представители на властта.

Как е представен образът на децата в контекста на случая?

Тежкото убийство на Магдалена често в наблюдаваните медии е пакетирен с други случаи на детска агресия като например явлението „Локалите“, което прави проблемът с насилието от деца към деца много видим в медийното пространство. Търсенето на решение се превръща в обществена мисия

на повечето големи доставчици на медийни услуги. Канят се редица експерти в търсене на психологическия аспект на престъпленията, извършвани от деца, с въпросите какво предполага тежко престъпно поведение у тях. С подбора на случаите и групирането им в новините и предаванията петте наблюдавани медии представят цялостния образ на децата и в двата аспекта -престъпници и жертви, в по-генералния смисъл жертви на процеси на обществена деградация и negliжиране. С поредица от новини за насилие и сексуална злоупотреба с деца, за саморазправи и заплахи между възрастни, както и с войната по пътищата, на която жертви са също деца, в наблюдаваните програми се поставя проблемът „Какво се случва с хората, държавата и обществото?“ Стига се до извода, че обществото, институциите и медиите само реагират на дългогодишно натрупвани проблеми и обществени травми.

ФАКТОЛОГИЯТА:

Дати с медийно съдържание по темата в петте наблюдавани медии

- 28.04.2025 г. - **ДАРИК РАДИО** в централната си емисия новини в 18 ч.;
- 30.04.2024 г. – **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** в централната си емисия новини в 19 ч.; **БНТ 1** в централната емисия новини в 20 ч.; **ДАРИК РАДИО** извънредно в предаването „Денят на Дарик“ и в Новините в 20,30 ч.;
- 01.05.2025 г. – **БТВ** в първите емисии кратки новини на сутрешния блок и в Централната емисия Новини; **БНР ХОРИЗОНТ** в Новините в 9 ч, **БНТ 1** в Новините в 9 ч. и в Централната емисия новини в 20 ч.; **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** в Централната емисия новини в 19 ч.; **ДАРИК РАДИО** в Новините в 18 ч.;
- 02.05.2025 г. - **БНТ 1** във всяка емисия Новини, в част от сутрешния блок „Денят започва“ и в Централната емисия в 20 ч.; **БТВ** в сутрешния блок, в Централните новини и специалното издание „Лице в лице след новините“; **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** в сутрешния си блок и Новините; по програма **ХОРИЗОНТ** – всяка емисия новини, в Сутрешния осведомителен бюлетин в 7 ч., в сутрешния блок „Преди всички“ и във Вечерния осведомителен бюлетин в 18 ч; **ДАРИК РАДИО** в Новините;
- 03.05.2025 г. – **БНТ 1** в „Денят започва“ и в Централната емисия новини; **БТВ** в Централната емисия новини; **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** в „Здравей България“, в Новините в 9 ч. и Централната емисия новини; **БНР-ХОРИЗОНТ** в Новините в 6 ч. и в 11 ч. и Вечерния осведомителен бюлетин; **ДАРИК РАДИО** в Новините;
- 04.05.2025 г. – темата се появява само по **БНР ХОРИЗОНТ** в новините в 6 ч., в предаването „Седмичата на бързи обороти“ в общия обзор на събитията и в предаването „Неделя 150“ за кратко в интервю;
- 05.05.2025 г. – темата е широко коментирана по всички наблюдавани **пет медии**, като **БНР** я отразява само във Вечерния си осведомителен бюлетин;
- 06.05.2025 г. – по **БТВ** в Централната емисия новини в 19 ч; по **БНР ХОРИЗОНТ** в Новините в 6 ч.;
- 07.05.2025 г. – при трите доставчика на телевизионните програми в сутрешните блокове и централните си емисии новини, в програма **ХОРИЗОНТ** в сутрешния блок Новините в 8 ч., по **ДАРИК РАДИО** в Централната емисия в 18 ч.;
- 08.05.2025 г. – по **БНТ 1** в сутрешния блок и в Централната емисия новини, по **БТВ** и **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** само в Централните емисии новини, **ДАРИК РАДИО** в Новините в 18 ч;
- 09.05.2025 г. – само по **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** в „Здравей България“;

Хронология на отразяване на случая „Магдалена“ в петте наблюдавани медии:

28.04. - 30.04.2025 г.

На 28.04.2025 г. за подаден сигнал за изчезването на 18-годишно момиче с имена и описание, според полицията без данни за престъпление, информира програма **ДАРИК РАДИО** в новините си в 18 ч., като допълва, че близките през социалните мрежи организират самостоятелно издирване. На 30.04. в предаването „Денят на Дарик“ чрез извънредно съобщение и после в късните емисии новини чрез кореспонденция на живо от Хасково медията информира по официални данни за намирането на тялото на издирваната Магдалена в изоставена постройка и за ареста на заподозрения за убийството 17-годишен младеж, поради непълнолетието на когото разследването е под надзора на Окръжната прокуратура. Програма **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** включва в последния възможен момент в централната си емисия новини на 30.04.2025 г. получената информация за разкрито жестоко убийство в Хасково и последващият арест на заподозрения, непълнолетен неин приятел. **БНТ1** също отразява с

кореспонденция на живо от Хасково информацията за жестокото убийство на издирваното от събота 18-годишно момиче в Централната си емисия в 20 ч. като трета поред новина.

01.05.2025 г.

Ескалацията на гражданското недоволство в Хасково на организиран протест с вандализъм по сградата на районното управление предизвиква и по-широк медиен интерес. Протестът става фокус още същия ден в програмите на **БНТ1**, **БТВ**, **Нова телевизия**. **БНР** го отразява чрез два записа в Централния си осведомителен бюлетин, а **ДАРИК РАДИО** - в Новините в 18 ч. с репортаж на живо, с атмосфера и записи. Трите телевизии и **ДАРИК РАДИО** в централните си емисии новини на 1 май отдават приоритет на криминалния случай и гражданското напрежение около него, оставяйки международният ден на труда и честванията на годишнина от Априлското въстание по стар стил на втори план. Зловещото престъпление присъства по **БНТ1** в една емисия новини в сутрешния блок и е водеща новина в Централната емисия новини в две направления - убийството и последвалия граждански протест в Хасково срещу бездействащата, според близките на загиналото момиче, полиция. Програмата на обществения доставчик съобщава за политическо присъствие на протеста и на футболни агитки, което според медията е довело до ескалация на напрежението. По **БТВ** освен в сутрешните кратки новини темата все още не намира място в сутрешния блок. Става водеща новина в Централната емисия в 19 ч., като търговският доставчик показва и ексклузивни кадри от последните часове на Магдалена преди убийството от камери за наблюдение пред денонощен магазин в града. Лицата на децата на тези кадри са замъглени. **БТВ** информира с репортаж на живо от Хасково за продължаващия протест пред РПУ на МВР в Хасково с кадри и разказ за причините и настроенията. В програмата **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** случаят с убийството все още не намира място в сутрешния блок, но е първа новина с фокус към ескалирания във вандализъм протест в Хасково в Централната емисия новини. Паралелно новините по **НОВА** отразяват и зрелищния арест на шефа на митниците в Пловдив с репортажи на живо от двете места. По програма **ХОРИЗОНТ** общественият доставчик отразява за първи път темата за убийството в Хасково в няколко кратки емисии новини преди обед и във Вечерния осведомителен бюлетин в 18 ч., като се позовава на официални източници - окръжната прокуратура и полиция. Във вечерните новини случаят е втори акцент и отразява гражданския протест по повод убийството. **ДАРИК РАДИО** в новините в 18 ч. информира за криминалните подробности около смъртта на Магдалена, за ареста на заподозрения непълнолетен и за ескалирания протест на близките пред районното полицейско управление. Отразени са двата брифинга на областния директор Иван Расоков преди и след установяване на убийството с обещанието му за подаване на оставка, ако бъде поискана.

02.05.2025 г.

Наситеността на информацията по случая се увеличава във всички наблюдавани медии. При всички новината се развива в няколко направления – криминално разследване, гражданското недоволство, поисканата и подадена оставка на директора на ОД на МВР Хасково Иван Расоков. В **БНТ1** убийството на Магдалена е водеща новина през целия ден в Новините с кореспонденции на живо от Хасково. Програма **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** също насища сутрешния си блок и Новините по **NOVA** с информация по темата с периодични кореспонденции на живо от Хасково с атмосфера и синхрони. Във възникналия конфликт между гражданство и полиция медията поставя и двете гледни точки - от една страна на критиците на действията на полицията, и от друга в подкрепа на действията на полицията. Независимо от това е поставен въпросът нарушени ли са важни оперативно-издирвателни правила. Засяга се и въпросът провокирана ли е ескалацията от присъстващите на протеста представители на партии. **БТВ** в централните си новини обявява, че разполага с кадри, свидетелстващи за точния час на извършване на убийството, които няма да излъчи от етични съображения. Темата за убийството се отразява и коментира в сутрешния блок, в Централните новини и специалното издание „Лице в лице след новините“ с криминалният психолог Росен Йорданов. В **ХОРИЗОНТ** първата част на сутрешния блок „Преди всички“ със Силвия Великова преминава под знака на тази, но и на другите актуални трагедии с деца и младежи, в търсене на отговори за незабелязаните симптоми на детската агресия, стигаща до убийството на дете от дете. Предаването задава въпроси на подбрани събеседници - директора на основно училище в София, на спортист с увреждания от Хасково с два трансплантирани органа, на политолога Светлин Тачев, които разглеждат проблема от различни страни, включително и за политическа намеса, за обществената и държавната вина за провала в превенцията, за работата на училището и възможността предметът „религии и добродетели“ да помогне на децата, за общественото недоверие в МВР. Темата в трите направления присъства по **ХОРИЗОНТ** и по **ДАРИК РАДИО** през целия ден в новините, като се обръща внимание на търсенето на отговорност на преките участниците в

протеста и на т.нар. политически подбудители заради забелязаното присъствие на две опозиционни политически сили.

03.05.2025 г.

И петте наблюдавани медии информират за определена от Съда мярка за неотклонение „постоянен арест“ на 17-годишния Иван Костов с подробни репортажи и синхрони с неговия адвокат и прокурора, атмосфера от коридорите на съда с полицейския конвой на момчето със закрито лице, с опити на репортерите да получат коментар от него. **Използват двете му имена, възраст, местоживее и училище, в което учи.** В „Денят започва“ с Георги Любенов случаят Магдалена се коментира политически през призмата и на други подобни случаи в контекста на по-голямата тема „Гръмките скандали с участието на МВР“ от представител на партия „Меч“ с атаки към вътрешното министерство и министър Митов. По **БТВ** случаят присъства в централната емисия в групирани тематично няколко актуални трагични случаи с деца - в аспекта на съпричастността на деца-тийнейджъри във вандализма на протеста в Хасково. Медията съобщава за започнала вътрешна проверка за пропуски при разследването и за поведението на полицията при протеста. По **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** случаят намира отзвук в Централната емисия новини в направление рокадите в МВР-Хасково след скандала с разследването. По **ХОРИЗОНТ** и по **ДАРИК РАДИО** акцентът в новините е установените непълнолетни младежи като съпричастни за вандализма срещу сградата на РПУ Хасково по време на протеста.

04.05.2025 г.

Темата се появява само по програма **ХОРИЗОНТ** в Новините в 6 ч., в предаването „Седмицата на бързи обороти“ в обзора на събитията и в предаването „Неделя 150“, където в интервюто с Филип Гунев-бивш зам.-министър на вътрешните работи, е засегнат аспектът за ниското доверие в министерството и ескалиращите протести срещу полицията в частност протеста в Хасково, където се провижда опит за политическа употреба.

05.05.2025 г.

Общественият доставчик БНТ и търговският доставчик Нова Броудкастинг Груп ЕООД са единствените, излъчили в програмите си свои интервюта с майката на убитото момиче, докато БТВ Медиа Груп ЕАД успява да вземе и представи гледната точка на родителите на обвинения в убийство 17-годишен Иван Костов с ефектен анонс, но без камери по тяхно желание. **БНТ 1** в репортаж в Централните новини излъчва кратък 5-минутен синхрон с майката на Магдалена, която внася нови подробности, тласкащи разследването в нова посока. **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** в сутрешния си блок разпространява първото и най-дълго 25-минутно ексклузивно интервю с майката Лидия Трендафилова, проведено по жива видеовръзка от водещите Виктор Николаев и Мира Иванова, в което тя дава нови данни за убийството и говори за списъци и видеа в тъмната мрежа. Видимо интервюто е тежко за майката, въпреки нейното съгласие да покаже публично мъката си, отговаряйки на трудни въпроси за трагедията в семейството. Тя споделя своето недоверие в институциите, убеждението, че убиецът на Магдалена не е един, както и че дъщеря ѝ може да е била жива, докато полицията е бездействала. Доставчикът Нова Броудкастинг Груп ЕООД използва и по-нататък в съдържанието си заснетото интервю, прилагайки професионални похвати за експресивно анонсиране, селектиране и представяне на информацията. **БТВ** не излъчва свое интервю с майката на Магдалена, но разказва нейната гледна точка и убеждението ѝ за наличие на престъпна схема с деца-мишени на видеа с насилие и убийства, както и разпространява репортаж, съдържащ кратък синхрон с лелята на жертвата. Програма **ХОРИЗОНТ** засяга темата само във Вечерния осведомителен бюлетин в две посоки - рокадите в ОД на МВР Хасково и твърденията на майката на убитата Магдалена, че престъплението е извършено от повече от един човек. **ДАРИК РАДИО** в сутрешното си предаване и в Новините в 18 ч. се позовава на интервюто пред NOVA с майката на 18-годишната Магдалена Русева с акцент твърденията ѝ, че детето ѝ е убито по поръчка. В последните часове отразява и новината за обявения нов шеф на полицейското управление в града.

06.05.2025 г.

Случаят намира продължение по **БТВ**, **БНР** и **Дарик Радио**. В Новините по Дарик в 18 ч. доставчикът оповестява разпространено прессъобщение на ПП „Продължаваме промяната“ с искане за изслушване на вътрешния министър. По **БТВ** в Централната емисия новини чрез репортаж на живо от Хасково е представена гледната точка на родителите на обвиненото в жестокото убийство момче без излишна сензационност. Срещата е анонсирана ефектно „Екип на БТВ в дома на обвинения за убийството на Магдалена Иван в Хасково“, но доставчикът се съобразява с желанието на семейството интервюто да е без камери. Репортерът получава разрешение да разкаже тяхната позиция, с което спазва етичните медийни стандарти за неприкосновеността на личния живот. **БНР** в ранните Новини в 6 ч. обобщава известната информация от предходното денонощие.

07.05.2025 г.

И двата търговски доставчика БТВ Медиа Груп ЕАД и Нова Броудкастинг Груп ЕООД провеждат свои проучвания в сутрешните блокове по неофициалната информация за наличие на списъци с деца-мишени на престъпна схема. Правят допитване до родители и училищните власти за разпространяваните данни. И двете медии интервюират майката на дете в такъв списък, която разказва какво знае и какво прави полицията по въпроса. По **БНТ** в сутрешния блок под общата тема „Агресията сред децата“ случаят Магдалена е коментиран от психолога Младен Владимирев в аспекта как децата стават убийци. Има информация по случая и в Централната емисия новини. **БНР ХОРИЗОНТ** и **ДАРИК РАДИО** в новините си съобщават за разпоредената от МВР-Хасково проверка на твърденията за списъци с момичета в „тъмната мрежа“ след убийството на Магдалена.

08.05.2025 г.

Всички доставчици оповестяват заключението на съдебно-медицинската експертиза за датата и причините за настъпилата смърт, както и официалното изявление на окръжна прокуратура в Хасково за установени безспорни доказателства по делото за извършителство на деянието от Иван Костов, на 17 г., спрямо когото е повдигнато обвинение за убийството като към непълнолетен. **БНТ** в сутрешния си блок засяга случая в общата тема за насилието и започналото разследване за съществуването на „Фабрика за фалшиви новини“ с експерта по киберсигурност Любомир Тулев и с политика и бивш МВР-министър Михаил Миков, който коментира подценена ли е била ситуацията с разследването и има ли системен проблем в МВР. **БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, БНР ХОРИЗОНТ** и **ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ** акцентират върху същите теми в централните си емисии новини.

Темата за убийството на Магдалена потъва в медиите от 9 май нататък поради насочване на медийното внимание към оповестено чрез обръщение на Президента предложение за референдум за готовността за приемането на еврото от 1 януари 2026 г.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти предизвикали силен обществен отзвук - **случаят с починалото дете от с. Литаково, транспортирано с линейка от Ботевград до гр. София.**

Осъществено е фокусирано наблюдение по темата за образа на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук - случаят с починалото дете от с. Литаково, транспортирано с линейка от Ботевград до София.

Темата е проследена в централните емисии новини и сутрешните актуални предавания на програмите **БНТ 1, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, БТВ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ** и **ХОРИЗОНТ** за периода от 3 май до 11 май 2025г.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО:

Направеният фокусиран мониторинг по темата с починалото дете от с. Литаково, транспортирано с линейка от Ботевград до град София, констатира че случаят от събота 03 май не е застъпен широко в телевизионните програми **БНТ 1, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** и **БТВ** и в радиопрограмите **ХОРИЗОНТ** и **ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ**. Темата в наблюдаваните програми се отразява в продължение на два дни. Изключение прави общественият доставчик Българското национално радио и програма **ХОРИЗОНТ**, където случаят е проследен в четири последователни дни от 04 до 07 май 2025 г. Темата е намерила отражение във вечерните и централните новини на медиите и в сутрешните блокове на съответния доставчик, с изключение на програма **ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ**, където е поместена в емисиите Новини.

Личните данни, които се съобщават в наблюдаваните програми е първото име и възрастта на детето, в програма **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ** са показани за първи път в медиите и негови лични снимки от мобилен телефон. Общественият доставчик в програма **ХОРИЗОНТ** единствен не споменава името на детето.

Източниците на информация по този случай са собствени, с репортери на съответната медия, но има и показани кадри от Фейсбук - в програма **БТВ**. Направени са репортажи на живо както от Ботевград, така и от с. Литаково от репортерите на **БНТ1, БТВ** и на **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ**. В програми **ХОРИЗОНТ** и **ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ** няма направени репортажи. Показани са кадри от протестите на близките на починалото дете, пред болниците в Ботевград и в София. Темата е представяна в

емисиите Новини от доставчици като първа или втора след новината за убийството на Магдалена от Хасково. БНТ 1 в централната емисия „По света и у нас“, във втория ден на наблюдението е поставила в горния десен ъгъл надпис „Внимание! Травмиращо съдържание“. Представените позиции са на експерти в обществените медии, на роднините на детето, неговата баба, дядо, позицията на майката е представена единствено пред репортер на БТВ, на говорителя на Центъра за спешна медицинска помощ София, позицията на болницата в Ботевград, в София и на Прокуратурата. Заклучава се, че в момента тече разследване и от „Медицински надзор“ също извършват проверка, затова не трябва да се изказват по случая нито близките, нито медицинските специалисти. Темата е отразена от доставчиците в два последователни дни, с изключение на програма ХОРИЗОНТ, където е представена в четири дни и се очаква да бъдат изяснени фактите от компетентните органи. В останалите дни от наблюдението темата не е засегната.

ФАКТОЛОГИЯТА:

В програма БНТ 1 темата с починалото седем годишно дете, транспортирано с линейка от Ботевград до София, е отразена в централната емисия „По света и у нас“ в 20 часа. Новината е първа на 04 май „Заради починало дете; Напрежение пред „Пирогов“ и в Ботевград“, на следващия ден новината е позиционирана втора след „Убийството на Магдалена“ като в десния горен ъгъл на червен фон има надпис „Внимание! Травмиращо съдържание“. Информация по темата представя репортерът на медията Иво Никодимов на живо от град Ботевград. В репортажа е представена позицията на близките на детето за версията за смъртта му, възрастна жена, братовчед на бащата и дядото на детето. Излъчват се кадри от протеста, организиран след смъртта на детето, срещу действията на болницата, че няма лекари и пациентите ги изпращат в София. Кметът на Ботевград Иван Гавалюгов, говори с протестиращите и обещава решения на техните искания. Официална позиция са дали единствено от УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, че „Детето е пристигнало в спешната помощ в състояние несъвместимо с живота“ и ще съдействат напълно на разследващите. Репортерът съобщава, че е поискана гледната точка и на директора на Спешна помощ в Ботевград, който е отказал интервю. Представена е позицията по случая и на говорителя на Центъра за спешна медицинска помощ – София. Прокуратурата е започнала разследване за „Причиняване на смърт в следствие на немърливо изпълнение на занятие или на друга правно регламентирана дейност, представляващи източник на повишена опасност“.

В сутрешния блок „Денят започва“ са направени две интервюта по темата, с кмета на Ботевград Иван Гавалюгов с видео връзка и с д-р Николай Брънзалов. Кметът дава подробности към случая, че детето не е било приемано в болница, а само в Спешна помощ, било е върнато от лекар и отново се връща в Спешна помощ втори път. Кадри от протеста вървят паралелно с интервюто. Кметът на Ботевград обобщава, че в момента тече досъдебно производство за изясняване на фактите и обстоятелствата и тогава ще се прецени дали има лекарска вина. Целта е да се успокоят хората от протеста. В студиото председателят на Български лекарски съюз д-р Николай Брънзалов коментира два трагични случая, за починалото след стоматологична интервенция дете от Пловдив и смъртта на детето от с. Литаково, както и проблемите в системата на здравеопазването. Изказва съболезнования за тези тежки случаи, но неговата позиция е, че „В България лекари убийци няма, грешки са възможни, но има разследващи органи дали има вина“.

В програма БНТ 1 личните данни, представени в Новините за детето, са неговата възраст-седем години и неговото име Андрея, не са показани снимки. Източниците на информация на обществения доставчик по темата са единствено собствени, направени са репортажи на живо и интервюта с експерти и представител на местната власт -кметът на Ботевград. По темата са показани позициите на говорителя на ЦСМП – София, на дядото и роднини на починалото дете

В програма НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ темата е отразена за първи път на 04 май /неделя/ в централната емисия Новини в 18:55 часа, като втора новина след Протестите за смъртта на Ангел от Пловдив и първа новина в понеделник „Аутопсията на 7 годишната Андрея е готова“. В първия ден водещата представя новина за протестите в Ботевград и София на близките на починалото дете от с. Литаково, транспортирано с линейка до София, няма представени позиции, предават се общи кадри. Във втория ден, представената информация е по-конкретна. Репортерът на медията Стоян Нешев на живо от град Ботевград в репортаж, представя позицията на адвоката на семейството Иван Антонов, на кмета на Ботевград Иван Гавалюгов, на говорителя на ЦСМП – София и на близките на детето за версията за смъртта му. Обвиненията на близките са, че детето е починало още в Ботевград и затова

са последвали протести пред болничните заведения. Излъчват се кадри от протеста. Представена е позицията на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, репортерът казва, че Окръжната прокуратура, започва разследване за смъртта на седем годишното дете от с. Литаково, транспортирано с линейка от Ботевград до София.

Случаят е представен освен в Новините на медията така и в сутрешния блок „Здравей, България“, взето е интервю от Катя Сунгарска, говорителят на Спешна помощ София. Тя коментира първоначално случай на агресия над медици от млада жена, след което и обстоятелствата довели до смъртта на детето. Извършва се проверка по случая, след което ще излязат резултатите от нея.

Данните представени от доставчика за детето са неговата възраст-седем години и неговото име Андрея, не са показани снимки на детето.

Източниците на информация на програма НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ по случая са единствено собствени, направен е репортаж на живо от мястото, проведени са и интервюта. Представени са позициите по темата на местната власт - кметът на Ботевград, говорителят на ЦСМП – София, адвокатът на родителите на починалото детето, както и негови роднини.

В програма БТВ случаят с детето, транспортирано с линейка до София, е отразен един ден по-късно, в централната емисия Новини, в 18:55 часа като първа новина „Заради смъртта на дете в линейка“ и на следващият ден като втора новина след „Убийството на Магдалена“. На живо от Ботевград предава репортерът на медията Стефан Борисов. В репортажа са включени кадри от протеста пред болницата в Ботевград, като лицата на децата са замъглени и не са показани, както и кадри от протеста пред болница „Пирогов“. Представена е гледната точка на майката на Андрея-Глория и на бабата на детето Динка. Протестите са организирани от близките на починалото дете с цел търсене на отговори, защо се е стигнало до този трагичен инцидент. Показана е позицията на Прокуратурата, официалната позиция на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, репортерът съобщава, че специално за Б ТВ директорът на болницата в Ботевград е заявил, че в линейката до София се е качило и медицинско лице – реаниматор, който да помогне на спешният екип. Излъчените кадри освен собствени са и от Фейсбук/Георги Лазаров, за протестът. Показани са и снимки на детето от личен телефон. От позицията на говорителят на ЦСМП – София става ясно, че момичето е имало здраваславни проблеми през месец април и родителите са потърсили помощ от болница „Пирогов“. От там заявяват, че детето е било на преглед при тях на 14 април и насочено за консултация с невролог и кардиолог. Уточнава се, че разследването продължава. Случаят, освен в централните Новини на медията, е отразен и на 05 май в сутрешния блок с репортаж на живо от с. Литаково. Репортерът на медията Симона Горчева, разговаря с бабата и близки на починалото дете за фаталния ден, паралелно на екрана се виждат и кадри от протестите, организирани от близките пред болницата. Отново са показани позициите на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ и на Апелативна прокуратура София. Личните данни, които се съобщават са неговото име и възраст, като са показани за първи път в медиите и негови лични снимки от мобилен телефон. Източниците на информация по този случай са собствени, но има и показани кадри от Фейсбук. Направени са репортажи на живо както от Ботевград, така и от с. Литаково от репортерите на медията. Представени са позициите на роднините на детето - неговата майка и баба, на говорителят на ЦСМП София, както позицията на болницата в Ботевград, в София и на Прокуратурата. Заклучава се, че в момента тече разследване и от „Медицински надзор“ също извършват проверка.

Програма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ представя в два поредни дни /04 и 05 май/ случая с починалото седем годишно дете, в опит да бъде транспортирано с линейка от Ботевград до София в Новините. На 04 май 2025г. новината е първа в емисиите в 09:30, 12:00, 13:30 и 15:30 часа и четвърта във вечерните Новини в 18 часа. На 05 май новината е представена втора, след случая с убийството на осемнадесет годишната Магдалена от Хасково. Водещият представя информацията и се позовава на обществената телевизия за протестите в Ботевград и в София за починалото дете. Представя се официалната позиция на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, че „Детето е пристигнало в спешната помощ в състояние несъвместимо с живота. Екипите са провели реанимационни мероприятия, но без резултат“. Съобщава се, че е образувано и досъдебно производство на Апелативната прокуратура, като разследването е за „Причиняване на смърт в следствие на немърливо изпълнение на занятие или на друга правно регламентирана дейност представляващи източник на повишена опасност“. Възложена е експертиза за установяване на смъртта на детето на специалисти към Александровска болница. Представена е позицията на д-р Николай Брънзалов председател на БЛС, изразена в интервю по БНТ1, че „В България лекари убийци няма, грешки са възможни, но има разследващи органи дали имат вина“. Представена е и позицията по случая на говорителя на ЦСМП – София, Катя

Сунгарска пред Б ТВ. Информацията завършва, че от „Медицински надзор“ са започнали проверка. Програма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ представя темата в Новините, няма излъчени репортажи и преки включвания. Данните за детето, които са представени са неговата възраст и неговото родно място - с. Литаково, само в една от последните емисии новини се съобщава неговото име Андрея. По темата са представени позициите на експерти, говорителят на ЦСМП – София и на бабата на починалото дете. Източниците на информация са собствени, обществената телевизия и програма БТВ.

Програма ХОРИЗОНТ на Българското национално радио, проследява темата в четири последователни дни в Новините и в актуално-информационното предаване „Преди всички“. Случаят е представен във Вечерния осведомителен бюлетин на радиото на 04 и 05 май, в Новините в 06 часа на 05 и 06 май и в сутрешния блок на 07 май.

Новината е представена втора във Вечерния осведомителен бюлетин в 18 часа, първият ден водещият представя информацията, че Прокуратурата разследва смъртта на седем годишно дете от с. Литаково, представена е официалната позиция на Прокуратурата. На следващия ден репортерът на радиото Елена Бейкова представя по-пълна картина по темата. Представена е позицията на близките на детето, разказана пред БТВ, че „в събота е повръщало и родителите й я завели във филиала на Ботевградската Спешна помощ“. Представена е и позицията на УМБАЛСМ „Н.И. Пирогов“, че „Детето е пристигнало в спешната помощ в състояние несъвместимо с живота“. Възложено е да се направи аутопсия и да бъдат установени причините за смъртта на лекари от столичната Александровска болница. Медията информира, че след протест пред болницата, близките са се срещнали с кмета Иван Гавалюгов, обсъден е бил и недостигът на медицински персонал. Заклучава се, че в момента тече разследване и от „Медицински надзор“ също извършват проверка.

В предаването „Преди всички“ на 07 май, водещият разговаря с адвокат Мария Петрова за проблемите в здравеопазването като заявява, че разговорът е продиктуван от случаите на две починали деца, едното в Пловдив, другото в линейка на път към Пирогов. Експертът по медицинско право остро критикува медиите, които не са полезни на обществото при тези случаи като дават само едната гледна точка, на близките на децата, но не и на лекарите. Водещият казва, че е потърсена и гледната точка на говорителя на Центъра за спешна медицинска помощ пред търговска медия, но експертът обяснява, че „тя не е лекар и не е компетентна да дава информация и в качеството си на каква дава изявление?“. Позицията на адвокат Петрова е, че докато тече разследване по случаите, не трябва да говорят нито близките на децата, нито лекарите.

Общественото радио съобщава в своите емисии Новини единствено възрастта на детето, но не и неговото име. Представени са позициите на експерти и на роднини на детето. Източниците на информация по този случай са собствени, репортери на медията, но се позовават и на информации от други доставчици, няма направени репортажи.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук - **явлението „Локалите“**

Докладът представя данни от извършено наблюдение на програмите:

- БНТ1 на доставчика БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ;
- ХОРИЗОНТ на БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНО РАДИО;
- НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, на НОВА БРОУДКАСТИНГ ГРУП ЕООД;
- БТВ на БТВ МЕДИА ГРУП ЕАД и
- ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ на ДАРИК РАДИО АД.

Обхват на наблюдението: от 23.04.2025 г. до 23.05.2025 г.

Наблюдението отчита изключително интензивно отразяване на темата в програмите. След приключване на мониторинга присъствието на темата за „Локалите“ в медиите се засилва и продължава да се развива, тъй като явлението набира популярност сред тийнейджърите.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО:

Темата с "локалните" е една от водещите в наблюдаваните програми. Не се търси сензационност при отразяване на отделните инциденти от страна на медиите. Въпреки, че „локалите“ извършват нападения на свои връстници и беззащитни хора, то образът им е представен като на потърпевши. Локалите са деца с родителски дефицит на внимание, смятат някои граждани. Според вътрешния министър: *Култът към мутрите, чалгата и скъпите коли доведе до феномена*

"локалите". Наблюдава се загриженост на институциите и се предприемат действия за ограничаване на проявите на бандите. Повдига се дори въпросът за инициатива за нов закон за детската престъпност.

В последните дни от наблюдението се наблюдават опити за политизиране на проблема. От ПП-ДБ обвиняват вътрешния министър в бездействие. *"Свидетели сме на пълно бездействие от страна на МВР и министър Даниел Митов"*, казва Лена Бориславова за проблема с "локалите". Искането им за изслушване е било отклонено, а Митов редовно бягал и от парламентарен контрол, и от Столичния общински съвет. Проведено е интервю с кмета на район Люлин, който предвижда мерки за превенция чрез спорт.

По темата в наблюдаваното съдържание говорят психолози, представители на МВР, граждани, родители, също така се излъчват и интервюта на деца - участници в бандите на локалите. Самоличността на децата е скрита като се съобщава, че интервютата са взети с разрешение на родителите им.

ФАКТОЛОГИЯТА:

Наблюдението на БНТ1, БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ

включва период от 23.04.2025 г. до 23.05.2025 г. предаването „Денят започва“ и централната новинарска емисия в 20 ч. „По света и у нас“.

В предаването „Денят започва“ на 23.04.2025 г. една от темите е „Кои са локалите? Защо родителите се безпокоят за сигурността на децата си?“ Това са тийнейджъри, облечени по един и същи начин, агресивни, по-скоро изкарващи агресията си на по-слабите. Включено е **интервю с Мила и Милен Димови - родители**, които са запознати с опасното явление. Със статус във Фейсбук Милен Димов описва локалите и ситуации, на които е бил свидетел. Според него проблемът е стар, реакциите са закъснели. Училището, родителите, институциите, полиция, социални служби работят на по отделни случаи. Репресивният апарат в лицето на полицията не успява да си свърши работата, защото има юридически дупки в закона. Така наречените локални са всъщност малолетни или непълнолетни лица, които не попадат под ударите на закона, а „страхът е голямо изобличение“. *„Нито едно от децата, с които разговаряхме, не пожела да застане пред камера. Родителите се страхуват за децата си. Локалите са деца с родителски дефицит на внимание, на които се дават средства като компенсация за липсващо внимание“*. Двамата родители акцентират върху всички деца и ги определят като общи - *няма мое, няма твое, няма наше, няма ваше. Децата са бъдещето на България*. Родителите призовават медиите в качеството им на четвъртата власт да информират за явлението, както и обществото да не се страхува.

„По света и у нас“ на 23.04.2025 г. в 20 ч. новината за бой в метрото е отразена към края на емисията. Излъчен е репортаж озаглавен „Агресия сред децата. Какво може да се направи срещу Локалите.“ Кои са локалите, на какво са гневни. Излъчен е репортаж на журналиста Айше Сали. Показани са замъглени, маскирани кадри от сбиване. Споменават се спирките Горна Баня и Овча купел 2 – спирки на метрото. Включена е част от интервюто с родителите на едно потърпевше дете, излъчен в сутрешния блок. Част от интервю с Иван Игов, психолог, интервю с момче, което разказва, че е виждал маскирани групи момчета на спирка на метрото. Лицето на интервюираното момче е скрито.

В „Денят започва“ на 07.05.2025 г. е излъчено интервю с психолога **Младен Владимир**. Според него социалните мрежи са мястото, където се съизмерват младите хора. *„Агресията и нейната природа са толкова човешки, колкото и нашата сексуалност. Агресията е част от човешката ни природа и е продукт на нещо случващо се вътре в нас. Ако ограничим социалните мрежи, дали агресията няма да се случва. Агресия винаги ще има. До някакъв вид тя дори ни помага да оцелеем. Като народопсихология ние имаме табута да говорим за секс, за агресия, за смърт. Склонността ни да замитаем проблемите под килима и да се стремим да прехвърляме вината върху другите, никога върху себе си, води до нови проблеми“*. По думите му много по-важно е да научим младите хора и то много преди тийнейджърството им как да се отстояват - на онази емоционална и социална интелигентност. *„В днешно време младите хора имат нужда да се заявят. Тийнейджърството е характерно с това, че е бунт срещу възрастните авторитети и оглеждане в огледалото на социалното. В това огледало ти не само трябва да се огледаш, но и да се заявиш, да се йерархизираш и да придобиеш принадлежност в тази група. Оставането също е много важно. Да не бъдеш социално изключен, да не бъдеш обект на училищен тормоз.“*

Важният разговор е как да запазим нашата идентичност в групата, когато подрастваме. Как през социално приемливо поведение да придобием утвърждаващо се присъствие в групата. Ако един млад човек в юношеска възраст се утвърждава с агресия, моделът на налагане и подчинение се унаследява и след това ще си говорим за домашно насилие, подчерта още той. В предаването още е излъчена анкета със зрителите, които гласуват онлайн кой е виновен за агресията сред децата - училище, семейство, общество – кой е отговорен?

„По света и у нас“ на 07.05.2025 г. в 20 ч. новината една от последните в емисията и е озаглавена „Развитие по случая с т. нар. Локали“. Репортаж с интервю с Любомир Николов, директор на СДВР. Репортажът е озаглавен „Отново нападение на „Локалите“ Може ли да се противодейства на агресията.“ 24 лица са идентифицирани като извършители.

На 08.05.2025 г. в „Денят започва“, една от темите е СДВР с мерки срещу „локалите“ - какво е установено за групите? Изнася информация за 28 случая на т.нар. „локали“ - младежи-насилници, са засечени от столичната полиция от началото на годината. Един от последните случаи на нападения е от нощта на 6 май в центъра на София. Осъществено е пряко включване на репортера Борислава Алексова. Събеседникът и е **гл. инспектор Стефан Попов, началник на сектор в СДВР** – казва, че няма ръст на това явление. Разказва за поведението на тези групи екранът е разделен на две – на едната половина се излъчва интервюта с гл. инспектор, а на другата половина се излъчват заснети кадри от камери на обществени места, на които се вижда група младежи с черни дрехи и качулки. Кадри са заснети в метрото и се вижда как няколко младежи ритат паднал на земята млад мъж. Лицата им са скрити с маскиращ ефект. Даде пример за най-дръзкият случай на 6 май пред градинката на Народния театър - група от 4 младежи нападат двама други младежи, като правят опит за грабеж. След сигнал са задържани трима от тях. Хулигански прояви ги нарича репортерката. Сигналите са за централната градска час. Какви са санкциите, които могат да им бъдат наложени. Включва се на живо още един представител на СДВР, за да разясни какви мерки се предприемат срещу младежите, участници в бандите. **Ст. инспектор Ваня Цонкова, началник група Детска престъпност, СДВР.** Има санкции и за родителите. Глоби.

В репортаж журналистката Айше Сали изнася още информация за "локалите": Идентифицирани са част от момчетата, сочени, че нападат свои връстници в София

МВР след поредицата от репортажи за тормоз над тийнейджъри от групи момчета, наречени "локали", реагира с **изявление на вътрешният министър Даниел Митов**. Той обяви, че част от участниците в боевете са идентифицирани и с тях са започнали да работят различни институции. Той присъства на отчета на Областната дирекция на МВР София, която отбеляза спад на престъпленията и увеличаване на разкриваемостта. *Липсата на достатъчно сигнали и доказателства за групите с момчета, които причакват своите връстници край спирките на метрото, беше проблем пред възможността за реакцията срещу тормоза. Силната обществена реакция обаче доведе до конкретни действия на МВР.* Даниел Митов, министър на вътрешните работи: *Спрямо непълнолетни има ред. По реда са взети мерки - и с родителите сме се свързали, и с училищата.*

БНТ: *Да разбираме ли, че тези момчета вече са идентифицирани?*

Даниел Митов: *"Доколкото знам, част от тях са идентифицирани".*

Даниел Митов, министър на вътрешните работи: *"Оттук насетне няма да се търпят подобни феномени. Твърдо сме решени, особено сега с увеличението на заплатите на служителите на МВР, изискванията също да бъдат много по завишени. Твърдо сме решени да направим така, че непрекъснато съставът на МВР да бъде обучаван, инструктиран, трениран. Така, че да реагира правилно в ситуации".*

В централната емисия новини на 22.05.2025 г. като една от водещите новини в емисията в 20:10 ч. в БНТ е озаглавена „Феноменът "локали": Какво провокира агресията сред подрастващите?“

Материал на журналиста Тихомир Игнатов, който обобщава за предприетите действия за овладяване на явлениято. Става ясно, че към охранителните фирми са изпратени указания как да действат при подобен тип хулигански прояви, по информация на вътрешният министър.

Повечето от така наречените "Локали" са установени и изведени от анонимност. Според него причината за появата на хулиганската банда „е култът към мутрите и чалгата“. Пилотна програма ще бори агресията сред подрастващите с инвестиране в таланти и спортна дейност.

Проф. Калин Гайдаров, криминален психолог : *"Локалите" са обикновени деца, не можем да ги изолираме.* Темата коментира и Милен Димов, който заедно със съпругата си, повдигнаха публично темата за "локалите". Той е на мнение, че агресията сред младежите е една от причините за проблема и той се крие в остарялата нормативна база. *"Законът е абсолютно неефективен и*

той не им позволява да си свършат работата на 100%, дори на 50%. Трябва да направим така нещата, че да установим връзката между престъпление и наказание", заявява Димов. Според Димов "локалите" не са просто хулигански банди, а нов обществен феномен.

"Ние не познаваме това поколение. Ние сме толкова различни от тях. Между нас и нашите деца има цяла бездна и тя е информационната бездна".

В кулоарите на парламента от "Продължаваме Промяната" обвиняват МВР и вътрешния министър в пълно бездействие по темата. Оттам заявяват, че готвят общинска програма срещу агресията чрез спорт и физическа активност. "Това е ключов фактор за едно здраво общество, което да има стабилни социални отношения, за да нямаме такива изблици на агресия и всекидневно да ставаме свидетели на агресия по улиците на София и в други градове, казва Лена Бориславова, депутат от ПП.

Вътрешният министър: Култът към мутрите, чалгата и скъпите коли доведе до феномена "локалите". Според вътрешния министър Даниел Митов за появата на "локалите" не може да се търси вина в институция, човек или правителство, тъй като те са продукт на определени феномени, които са били negliжирани с години. "Десетилетия култ към мутрите, култ към чалгата, култ към вещите и към скъпите коли води до това. Поколения, понякога и липса на родителска грижа и надзор, липса на адекватно внимание от образователната система. Това води до такъв феномен". Митов заявява, че МВР ще си свърши работата. Повечето младежи от бандата са установени и са изведени от анонимност, като вече се работи с родителите им. Също така към охранителните фирми са изпратени указания как да действат при подобен тип хулигански прояви. Според вътрешния министър законът в тази част е "кърпен", поради което е нужен изцяло нов закон.

"Законодателство, което е от края на 60-те години на миналия век, което по никакъв начин не отговаря на съвременните обстоятелства и предизвикателства. Трябва да има комплексни мерки. Просто репресивната сила на държавата, която представлява МВР няма да е лечението", каза Даниел Митов. Държавата спешно готви закон за детското правосъдие.

Районният кмет на "Люлин" Георги Тодоров започва пилотна програма за борба с агресията. Предвиждат се срещи с експерти, психолози и криминалисти, за да се идентифицират бандите в квартала. Целта е да се работи в конкретика. "Стига вече с поредните кръгли маси. Стига вече с поредните празнословения", заявява Тодоров. Кметът планира стимули за добро поведение. Една от идеите е с пари на местната администрация проблемните деца да могат да развиват своите таланти и да участват в спортни състезания.

Наблюдението на програма **ХОРИЗОНТ**, БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНО РАДИО,

включва период от 23.04.2025 г. до 23.05.2025 г., предавания: „Преди всички“, „Хоризонт до обед“, „Хоризонт за вас“, „Вечерен осведомителен бюлетин“, „Нашият ден“.

Темата е разгледана в **предаването „Хоризонт за вас“ на 02.05.2025 г.** Излъчено е интервю с Милен Димов(гост в студиото), родител, който заедно със съпругата си повдигнаха темата за бандите, локалите, които нападат и тормозят други деца. Според него *проблемът с „локалите“ трябва да бъде решен и може да бъде решен по някакъв начин, но само ако има сериозен обществен натиск.* Определя ги като „огромна спяща клетка, заровен проблем, вече трудно контролируем“. Димов споделя, че много хора му пишат, да казват, че са подавали сигнали, че ги познават, виждали са ги" и коментира, че преди този случай не е имал представа за мащаба на проблема. По думите му тези банди не са само в крайните части на града, а и в самия център: *Може да бъдат видени по бул. "Витоша" след 19.30 часа. Има и деца, които се обличат по сходен начин, това до голяма степен означава, че те симпатизират на тази „модна тенденция“.* „Крачката от симпатията до действието понякога е много малка". Според него зад това вероятно стои по-сериозен проблем- част от тях нямат психо профил на престъпници и криминален контингент, но много скоро могат и да бъдат такъв. Димов и съпругата му повдигат дискусията в обществото с помощта на медиите и се надяват, че можем, като общество да парираме част от тези симптоми. Милен Димов апелира към институциите спешно да се заемат, да влязат в ролята си. "Ролята на обществото е да алармира. Оттам нататък тези, които сме ги избрали, трябва да си свършат работата". Милен Димов отбеляза още, че Законът за противодействие на проявите на малолетни и непълнолетни е остарял - писан през 1964 г. Бащата апелира към всички депутати "да направят нещо за този народ".

Той апелира също и към родителите: *"Говорете с децата си и ако има симптом, просто подавайте сигнали. Не се чувствайте сами в тази битка. Само заедно можем да решим този проблем"*. Димов настоя още и за създаване на публичен регистър на опасните лица в България.

На 07.05.2025 г. изявление от СДВР: Главен комисар Любомир Николов, директорът на Столичната дирекция на вътрешните работи отчита, че от началото на годината в София са регистрирани 28 случая на агресивно поведение от страна на т.нар. "локали". В полицията в София са получени сигнали за банди от деца и ученици (на възраст между 14 и 19 години), които се разхождат в центъра на София. В 24 от тези случаи са предприети действия и има задържани, като са образувани и разследвания. В сигналите децата се описват, че се движат в групи от няколко лица, облечени са в черни дрехи, повечето пъти част от тях са с маски, с ножове, с палки и със спрейове. Разхождат се в централна градска част - в районите около Народния театър, около градинката "Кристал" или фонтаните на НДК и в някои от случаите нападат незащитни граждани", заяви главен комисар Николов. По данни на СДВР при задържането на подобни момчета става ясно, че те често са деца на заможни родители, тъй като повечето са облечени с маркови дизайнерски дрехи. От полицията съобщават още, че в малките часове на 6 май са разкрили случай, при който група от четири момчета, едното от които непълнолетно, другите три 18-годишни, са нападнали друго момче в района на Народния театър. По случая тече досъдебно производство. "Локалите" - пореден повод за обществена тревога. Апелът на полицията към родители, учители и всички, които забелязват такива групи, е да подават сигнали в СДВР. Според закона, обаче, когато едно лице няма 18 години, мерките към него минават по съвсем различен ред, част от тях минават през детска педагогическа стая.

На 08.05.2025 г. в предаването „Хоризонт до обед“ е обсъждана темата - Николай Христов, ресорен репортер и репортерската проверка на Виолета Борисова, стажант репортер, за „локалите“ и според събраните данни те са: облечени в черни дрехи момчета между 12 и 19 години, качулки, анцузи над глезените и скъпи маратонки. Самите те се наричат помежду си "филмари". Копират т.нар. ултрас култура – визията на част от участниците в определени ултрас групи на футболни отбори, крайни агитки, крайни фракции. Някои от тези деца са също и част от тези крайни футболни фракции. Николай Христов, ресорен репортер, прави аналог с т.нар. „бебешки банди“ от 1916 г. в Неапол, Италия. Излъчено е интервю с главен комисар Любомир Николов. В предаването е включен е репортаж с младежи от София, които споделят пред БНР, че са се сблъскали с такива групи, предимно в училищата и градския транспорт. Агресивното им поведение варира – от закачки до физическа агресия. Ако жертвите на "локалите" обаче нямат смелост да съобщят, това няма как да се прекрати, сподели момиче, попадало в такава ситуация. Според други обаче след такива случаи няма реакция и мерки, а бандите продължават да вилнеят.

Излъчено е интервю в предаването с Мариян Събев, старши експерт сигурност в Центъра за изследване на демокрацията, който обяснява: *"Основната необходимост сред тези младежи за това девиантно поведение е нуждата от принадлежност и идентичност. Потребността те да валидират това, което са изразили като аз, като стойност. Младежите в тази възраст се стремят да бъдат част от социални групи в следствие на дистанцирането от адекватна семейна, училищна среда, културен живот, те търсят валидация именно в подобни структури"*. Според него изборът на определен вид дрехи е част от "униформата" на тази социална група. *"Служи за уточняване на йерархия, ясна демонстрация на принадлежност, лоялност"*, обясни Събев. Психологическият профил често е обвързан с ниска самоувереност, липса на социални и комуникационни умения, увредена семейна среда, отбелязва експертът. По думите му българското общество все още е общество в преход, където институциите не могат да предоставят необходимата грижа и услуги за деца, които са в подобна ситуация. Събев посъветва потърпевшите да подават сигнали. И изказа мнение: *"Трябва да изградим култура на нетолерантност към насилието, да изградим капацитет в нашите институции за разпознаване на ранни индикатори за девиантно поведение, способности за разговор с деца, които имат такова поведение, и откритост в комуникацията – да пречупим кръга на социална отдалеченост"*.

На 21.05.2025 г. в предаването „Нашият ден“ е дискутирана темата „Какво храни гнева на младите хора? Младежки банди, улични хулигани, локали – у нас почти всеки знае подобна история, ставал е свидетел, а понякога е бил и жертва на насилие. Защо няма работещ механизъм, за да бъде предотвратено това насилие, особено след като нападателите в повечето случаи са познати? Кое държи младежите в тези групи, защо възрастта на нападателите все повече спада и какви са вариантите за справяне с този проблем – среща с трима души, които разказват три различни истории. Първата среща е с Румен, като това не е истинското му име. Той е 35-годишен мъж, с престижна

професия, който трудно може да видите в ролята на жертва на улично насилие. И все пак се случва през август 2024 година. Въпреки че нападателите му още на следващия месец са разпознати, Румен не чака бързо да се разреши неговият случай и да разбере какви ще бъдат последствията за нападателите му. Нещата у нас се случват бавно, може би е част от причината нападателите да се чувстват безнаказани. Румен казва и още нещо – в неговия случай като че ли не става въпрос просто за инцидент, резултат на нещастно стечение на обстоятелствата. Оказва се, че неусетно през последните години подобни сблъсъци са се превърнали в ежедневие и стига човек да бъде внимателен, може да забележи предупредителните знаци. За това ни разказва и Ани Стоева, млад човек, графичен дизайнер и аниматор, поет и критик, която става свидетел на едно преследване в града. Румен и Ани Стоева ни разказват истории за агресията над тях самите и за насилието, на което са станали свидетели. Общото в техните разкази е, че при всички тези нападения не става въпрос за агресия от страна на обичайните заподозрени – футболни агитки, скинари, крайнодесни групировки или малцинства. В тези случаи става дума за деца, които не се различават с нищо от другите. Просто в тези случаи те се движат на групи – това е ключово за поведението им.

Психоложката Мина Узаничева обяснява защо принадлежността към определена група е толкова важна за младите хора, какво се крие зад тяхната агресия и от какво се храни гневът им.

На 22.05.2025 г. в предаването „Хоризонт до обед“ е излъчено интервю на журналиста Валерия Николова с Милен Димов, родител журналист и Веселин Калановски. Целта на интервюто е да отвори широка обществена дискусия и да алармира за проблема, а експертите от институциите да си свършат работата, съобразно тяхната компетентности. Милен Димов, заедно със съпругата си повдигат публично темата за локалите и агресията сред младежите. Двамата родители подготвят голяма информационна кампания, насочена към деца, родители и институции. *"Информационната кампания е само началото на един вероятно дълъг процес, но който всички ние като общество и като общност трябва да го извървим. Ако не започнем тази първа крачка, всичко се обезсмисля по-нататък. Кампанията е за да сезира обществеността с мащаба на този проблем и с неговата значимост. Ако ние не осъзнаем, че имаме много сериозна грижа с нашите деца, ние просто може би няма да го поставим на правилното място. Кампанията е важна, за да отвори очите на хората, че този проблем съществува и да каже, че е разрешим, но зависи от всички нас".*

Кампанията ще се таргетира в 3 посоки - децата и тийнейджърите в техните канали, в които те споделят - Инстаграм и Тик-ток основно, другата е родители и общество, а третата - институциите. Според Димови *без взаимодействие между обществото и институциите няма как да се разреши проблемът*. Първата инициатива е протест на 31 май в центъра на София. *Ролята на образованието и училището е фундаментална. Трябва да се изгради връзка между родители - институции и училище, смятат Димови.*

Милен Димов изказва мнение, че обществото има непоносимост към това, но големият проблем е, че то се страхува и хората не вярват на институциите до степен, че да подават свободно сигнали: *"Само в местата, където сме разбунили информацията и интереса, вече наблюдаваме оттегляне на тези хора, т.е. те по някакъв начин са респектирани, макар и на повърхностно ниво. Инициативата няма никакъв политически контекст, категоричен е Милен Димов. Акцентът не трябва да са само пострадали деца, но и децата, които могат да бъдат спасени. Нашата работа е да не позволим децата да се превръщат в престъпници.*

Столичният общински съвет приема декларация за нарастващия проблем с детското насилие, с която се настоява всички компетентни държавни и местни органи да предприемат пакет незабавни действия. Общинският съветник Веселин Калановски подчерта, че декларацията е обединила всички политически сили в Общинския съвет и общинарите са я гласували като родители. Той е категоричен, че по този въпрос не трябва да има политика. С декларацията се заявява категорично, че не трябва да се допуска децата на София да ходят на училище със страх. По думите му не трябва да има кампанийни мерки, а постоянен контрол.

Наблюдението на **НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ**, **НОВА БРОУДКАСТИНГ ГРУП ЕООД**

включва период от 23.04.2025 г. до 23.05.2025 г. предаването „Здравей, България“ и централната новинарска емисия в 19:00 ч.

В предаването „Здравей, България“ – **сутрешен блок на 23.04.2025 г.** е излъчено интервю по Вайбър с Мила и Милен Димови, родители – сходно с описаното в предходните програми. В предаването се споменава, че преди дни в ефира на NOVA NEWS е разказано за 14-годишно момче, което в края на февруари, е било нападнато и пребито от група младежи в подлеза на метростанция

„Горна Баня“ и за подобни нападения, които се случват многократно на различни места. По този повод Мила и Милен Димови публикуват пост в социалните мрежи, който предизвиква вълна от реакции. Техният син също е бил жертва на подобно насилие. Родителите разказват: *„Започна да се изолира. Отричаше да има проблеми. Дълго време е бил подлаган на много силна вербална агресия от група ученици в неговото училище. Слава Богу си призна, че съществува това нещо. Обадох се на класния му ръководител, той знаеше и пое ангажимента да се справи. Нещата утихнаха“*. Той обаче установява колко сериозен е проблемът, когато друго познато дете отказва да слезе от метрото на спирката на училището. Момчето казва, че там са „локалите“, а на следващата спирка е по-безопасно.

На 08.05.2025 г. в „Здравей, България“ водещите в 7:29 ч. съобщават за вълна от нападения от младежки банди в центъра на София. Следва репортаж на живо с Ваня Цонкова и Стефан Попов, началник на сектор детска престъпност в СДВР. Какви са последните случаи и какви мерки предприема МВР за справяне с проблема.

На 15.05.2025 г. в „Здравей, България“ е излъчен репортаж с интервюирани родители на малтретирана петокласничка от нейни съученици. Бащата разказва за тормоза. *„На 5 май ми звънна телефона. Беше дъщеря ми. Но бързо затвори. Когато я набрах, телефонът ѝ вече беше изключен. Оказа се, че четири момчета от нейното училище са я нападнали и са я тормозили. Поискали са от нея неприлични неща и когато отказала, започнали да я бият. Нанесли са ѝ доста удари. Благодарение на учителка са ѝ върнали телефона. Директорката на училището иска да „замете нещата под килима“. Каза ми: „Те са деца, няма ѝ нищо. Само са си играели“*, разказа в ефира на „Здравей, България“ г-н Янков, баща на момичето.

На 16.05.2025 г. в предаването „Здравей, България“ в рубриката „Високо напрежение“ темата е „Как се става част от младежките банди: Разказ от първо лице кои са децата в черно и защо нападат невинни хора.“ За пръв път в рубриката "Високо напрежение" говорят децата, които са наблюдавали отблизо случващото се - четвъртокласник, който е бил склоняван да краде и да руши, и осмокласник, който е бил част от такава младежка банда, в която са живели всеки ден под мотото "Колкото повече биеш, толкова повече си уважаван". Жертва на "локалите" са били невинни хора. Децата ходят на психолог, за да получат помощ и не са част от подобни банти в настоящия момент. **Тяхната самоличност е скрита.** Те разказват за първите стъпки в насилието от първо лице. Петър е виждал това, за което другите преразказват. От него разбираме как още в четвърти клас всеки в групата си има роля. Ето и неговият разказ:

„По-високият има ролята да краде. Вторият по-ниският- той му е примамката, за да говори с продавачите и да има време да открадне нещо. А по-дебелият бие хората наред. И аз участвам с него.

Той бие хора?

Да.

Кои?

Тези, които не искат да са в бандата на по-високия. Той командва. Той е най-главният.

Какво ви казва той да правите?

Да чупим коли. Да чупим стъкла на хората. Да крадем...Надпревара. Кой ще вземе повече неща.

Какви бяха правилата?

Да носим черно. Да носим маски. С черни обувки. Ние няхахме. По-високият ни даде обувки.

Той ви ги купи?

Да.

Само за да изглеждаш като него? Да сте си групичка?

Да.

Какво ти казваха?

Че съм загубеняк и не нося правилните обувки и дрехи. Че трябва да се докажа. Че ставам за тази група. Да отида с един по-нисък и той да ми помогне да вземем едно дърво и да чупим един прозорец. Вчера, когато бяхме в училище, той каза, че ще ходи в мола. Покани мен и още един от класа. Той ни караше да отидем в мола и да крешим по ескалаторите. Караше ни да ходим да пушим зад училището с още едни по-големи приятели.

Има ли някаква награда или похвала, когато направиш нещо лошо?

Да.

Каква?

Ти се бориш за някои неща. Като в игра. Като в лоша игра, в която крадеш, чупиш и получаваш неща.
 Какво например?
 Бухалка, маски...
 Как си избира той срещу кои да се насочите? Как си избира жертвите?
 Най-слабите.
 А когато ти отказваш да участваш в неговите идеи?
 Той се гневи.
 Опитвал ли си да излезеш от тази банда?
 Да, няколко пъти. Но не става. Защото бях нов и никой не ме харесваше. Отказвам се, връщам се, отказвам се, връщам се. Сега вече става, като имам приятели.
 Петър е на програма при детския психолог Стела Богомилова, при която ходят и още по-малки деца, част от същите хулигански групи.
 Насилие заради самото насилие
 Ако разказът от четвъртокласник все още звучи безобидно, на същия стол сяда Крум.
 Медалист от състезания по джудо. Бил пример за връстниците си, докато не попаднал на грешното място в грешното време. Тогава, без дори да осъзнава, става част от банда, която година по-късно всички ще наричат групата на "локалите".
 „Бил съм в такива среди. Съвсем не е за хвалба. За съжаление, всеки иска вече да бъде "локал". И вече явно е на мода“, твърди осмокласникът. Крум казва, че целият му квартал е пълен с хора, които се групират с една цел: агресия.
 Ти имал ли си директна покана: "Ела тук. Искаме да правим това и това"?
 Казват ми: "Ела тук. В еди колко си часа ще има бой". Най-вече доказването е точно с тези боеве. Колко повече се биеш, толкова повече си уважаван.
 „Локалите“ - тенденция или ново явление
 Ти си момчето за боя?
 Ако може така да го наречем - да.
 В този смисъл си пребивал някого?
 И мен са ме пребивали. Моята роля е да ходя да сплашвам другите, тъй като съм по-едър. Чупят, ходят да се бият. Но бият невинни хора. Срещу което съм много против. И възрастни хора са били. Няма причина. Така се забавляват. Това е тяхното забавление. Те си набелязват видимо по-слаби от тях. Хората, които са с по-дълга коса, които не се обличат като тях. И като ги видят, отиват при тях и започват да ги тормозят.
 Подготовката преди да се стигне до там да се напада някой каква е?
 Най-срещаното оръжие засега е лютив спрей или телескопична палка. Също така се среща нож. И, разбира се - бокс. Да не са трезвени е най-важното за тях. Отиват в едно заведение и си поръчват бира или нещо такова.
 Но говорим за хора под 18 години. Без проблем си поръчват алкохол?
 Има и някои на 12 години в тези групи. Но и забранени вещества, за жалост, се ползват.
 Например?
 ННС... ТНС.
 От къде се снабдяват?
 Има всякакви дилъри вече.
 Без ясен план кого ще нападнат според Крум - така наречените "локали" винаги намират жертва. Възрастни бездомни хора или такива, които изглеждат по по-различен начин. Точно такава е историята, която той разказва.
 „Локалите“: Защо деца извършват нападения в центъра на София
 "Тръгнахме с градския транспорт. Както обикновено и там се блъска, вика. И виждаме накрая човек с дълга коса. Не е облечен като нас. Беше между 14 и 16-годишен... най-много. Тогава той беше сам, а ние бяхме 20 души", разказва Крум.
 Точно в този ден тарторът на групата им носил "машинка". "Заведе го в подлеза и го обръсна гола глава", твърди младежът.
 Няма ли хора отстрани, които да реагират, които да го защитят?
 Те затова ходят по паркове, по градинки. Там, където няма много хора. И затова стават побоищата. Най-често вечер.
 Няма ясна причина за бой – може да е грешна прическа, грешен поглед или грешно облекло.

"Виждаме човек, който е пред нас. Ходи с тениска на футболен отбор. Поискаха да я свали, Започнаха да го заплашват. Разбира се, той не поиска да си я свали от първия път. И се наложи по трудния начин да му я свалят. Като го пребиха. С голи ръце. С шутове, удари. И пак, така или иначе - му я взеха.

И как се чувстват "локалите" след това?

Чувстват се горди. Един от нормалните дни за тях.

Случвало ли се е все пак да излезете и нищо да не направите. Да си се разходите просто...

Случва се, но обикновено те след този ден са много нервни. Защото нищо не са направили. И сигурно като се приберат вкъщи си го изкарват на техните. Не знам. Аз не искам да съм част от такива работи. Да се събличат малки деца и да ходят да се бият с невинни хора. Мисля, че е достатъчно.

"Непредвидими". Така Стела Богомилова описва "локалите" - като тийнейджъри, които дори нямат ясна посока на агресията си, но имат нужда от нея.

Питаме я тази опасност, за която се говори, преувеличена ли е? "Ако вие сте родител на едно момиченце, което е ограбено, насилено, позорено. Ако вие сте родител на едно момче, което е пресрещнато на пътя и му е остригана косата до голо с машинка, без да е наранено. Ако вие имате дете, което е жертва - дали е опасно това или не? Имала съм в програмата момиче, което стига до самоубийство за това, че е изнудвана с клипчета, след като е привлечена към такава групичка. Когато решава да я напусне, естествено започва тази психо атака. Ако не обърнем внимание на "локалите" - това са бъдещите наркомани, психопати и престъпници", твърди Богомилова.

А четвъртокласникът в нашата история дори не знае в каква група е бил. Не се нарича нито "локал", нито скинар. Бил е на страната на „силните“ и това му е стигало. Крум казва, че има изход от това. И вече говори за своята група в минало време.

„Аз съм им го казал. Правете каквото искате, но знайте, че не сте недосегаеми, колкото и да си мислите, че сте такива. Това им го казах. И надявам се да са ги запомнили тези думи“, заяви Крум. За себе си е решил, че се връща към боя, но на тепиха. Там, където след победа не получава награда маска, бухалка и счупено стъкло за спомен, а медали.

Наблюдението на програма БТВ, БТВ МЕДИА ГРУП ЕАД

включва период от 23.04.2025 г. до 23.05.2025 г. предаванията: „Тази сутрин“, „Тази събота и неделя“ в и централната новинарска емисия в 19:00 ч.

На 23.04.2025 г. в „Тази сутрин“ е излъчен репортаж, на живо, от столичния квартал „Манастирски ливади“ озаглавен „Нападенията на локалите. Знаете ли кои са "локалите"? Там е психологът Ина Антонова и жители от квартала, както и майка на пострадало дете. Репортерът Диана Теодосиева разказва. Обобщава случаи на агресия от тийнейджъри срещу хора от квартала – вербална и физическа, прави аналогия с други подобни случаи от миналите месеци. За случай с жестоко пребит тийнейджър в столична метростанция от свои връстници. Нападението е на фона на случаите на агресия в моловете през последните месеци. Родители искат законодателни промени и мерки за справяне с насилието сред децата. В молове, по метростанции и в кварталите - групи от агресивни младежи тормозят свои връстници. Наричат ги "локали" - за това алармират притеснени родители. *“Дете беше пребито точно от такива локални елементи на метростанцията в Горна баня, ако един човек случайно не е минавал, за да се намеси - това дете можеше да не е живо“,* коментират родителите на детето - Мила и Милен.

Психологът Ина Антонова обяснява, че докъм 5-годишна възраст е съвсем нормална проявата на агресия. Трябва да научим децата си как да изразяват агресията си по здравословен начин. Когато това не е свършено до 5-годишна възраст, тийнейджърството става много страшен период.“ Ина Антонова. В репортажа е показана писмената позиция на СДВР за БТВ, че в кварталите и на места, където има струпване на хора, са съсредоточили екипи на полицията. За хората обаче това не е решение.

„Трябва да има някаква форма на глоба - към тях, към родителите, така че да могат да бъдат спрени. Децата не осъзнават какви могат да бъдат последствията - те са много смели в действията си, имат нужда да се доказват“, смята Анелия, жителка на квартал Манастирски ливади.

А родителите очакват да бъдат предприети мерки, включително и законодателни промени, с които да бъде осигурено спокойствието на децата им. Интервюирана е майка на момиче, което е

било наранено от 8 годишно момче и е получило тежка черепно мозъчна травма през януари тази година. Самоличността на майката е скрита, по нейна желане, тъй като има притеснения. Интервю на живо с родители и психолога Ина Антонова, граждани, разказват за случай от януари и други случаи на агресия. Определят предприетите мерки от полицията за по голямо присъствие, като много ефективни и водят до намаляване на тези прояви. Интервю с мъж от квартала, който също каза, че присъствието на полицията намалява проявите на тези банди.

На 08.05.2025 г. в „Тази сутрин“ е излъчен репортаж, на живо озаглавен „С маски и черни дрехи, боксове и спрейове: Кой са „локалите“ и как действат? *“Обикновено те са свързани с нападения срещу непълнолетни и възрастни хора.* Репортерът Симона Горчева разказва за ново нападение в градинката пред Народния театър. Прави обобщение за известните случаи до момента. 24-ма младежи между 14 и 18-годишна възраст е задържала столичната полиция от началото на годината. Става въпрос за така наречените „локали“. Пореден случай на агресия между тийнейджъри е установен миналата нощ в градинката пред Народния театър. Повдигнати са обвинения на четирима младежи.

В предаването „Тази сутрин“ от СДВР уверяват, че няма бум на т.нар. „локали“ или престъпления от непълнолетни спрямо други непълнолетни. *От началото на годината сме извели 28 случая, които отговарят на това описание, но не при всички от тях говорим за конкретно престъпление. Това са групички от непълнолетни на възраст от 14 до 19 години. Те са от една компания, движат се на групички с тъмни дрехи, горе-долу еднотипни, обикалят из централната градска част и понякога агресират спрямо беззащитни – други непълнолетни или възрастни хора. При 24 от тези случаи имаме установени лица“,* казва гл. инспектор Стефан Попов, „Криминална полиция“, СДВР. *Не при всички се е стигало до агресия. Патрулите са установили и маскирани групички от непълнолетни с боксове и спрейове, без да са извършили деяние. Терминът локали идва от английската дума „local“. „На жаргон в социалните мрежи се определят лица от 9-12 клас, които посещават определени места в кварталите си, пред училищата, моловете, кафенетата и спирки на градския транспорт и налагат своя начин на живот с агресия и по-брутално поведение. Те се движат на групи от 5 до 6 души и са облечени по един и същ начин със скъпи спортни марки. В някои случаи има вандализъм, грабежи и кражби, но по-рядко. По-скоро са агресивни вербално или физически спрямо свои съученици или спрямо по-възрастни хора“,* обяснява ст. инспектор Ваня Цонкова, „Детска престъпност“, СДВР.

Непълнолетните носят както наказателна, така и административна отговорност, докато малолетните се порицават изцяло по Закона за борба с противообществените прояви. Ако не е образувано досъдебно производство, преписките се изпращат в съответната местна комисия, където се налагат възпитателни мерки – от предупреждение до настаняване във ВУИ. Определя се обществен възпитател, който работи с децата, като с тях продължават да работят и инспектори от Детска педагогическа стая.

От СДВР призовават родителите и учителите да обръщат внимание на децата и тяхното поведение.

„Основният фактор за развитие на това т.нар. явление са родителите и средата, в която са тези младежи. Родители и учителите са първите хора, които могат да забележат промяна в поведението на своите деца и да вземат необходимите мерки. Стигне ли се до нас, тези деца са установени като извършители на някакви деяния, ние ги изкарваме от анонимност, което е тяхната основна идея, разполагаме с тяхно описание и снимки и като има такова престъпление, те са първите, които проверяваме“, посочва гл. инсп. Стефан Попов, „Криминална полиция“, СДВР.

На 02.05.2025 г. в централна емисия новини съобщават за момче, причакано и пребито от група младежи посред бял ден в столичен квартал. Изключително е уплашен и не смее да излиза от дома си, разказа баща му. Още един случай на агресия между младежи, за който става ясно от сигнал до редакционната поща на Б ТВ. Младо момче от столичния квартал „Люлин“ е причакано и бито посред бял ден. Единият от нападателите дори заснел побоя с телефона си. *В четвъртък следобед синът на Любомир се прибира от тренировка по футбол, когато пред блока му е причакан от четирима младежи. Излиза от ъгъла, тук го чакат 4 момчета с 2 коли. Единият от тях без какъвто и да е повод и без някаква словесна предистория започва да го бие с юмруци от двете страни на главата. Започва да се заканва, че ще го убие. Избутва го към уличката, по която не минават хора, което е било с цел да го допребие“,* разказва бащата на пострадалия Любомир Недев.

Съседи чуват, че навън се случва нещо и се намесва. Едното момче се опитва да го удари. Пострадалото момче влиза в двора на Димитър, свидетел. След инцидента пострадалият е с подутото и разкъравено ухо, кръвоизлив в окото, подути скули и сцепена устна. Причините за боя се изясняват. Двама от нападателите са задържани в 9-о РПУ. Пострадалото момче е изплашено, не смее да излиза, не знае как ще ходи на училище, не знае как ще ходи на тренировки, не спи.

На 07 май в централната емисия новини в 19 ч., като втора новина съобщават за пореден случай на агресия сред тийнейджърите. Рано сутринта група младежи са се сбили пред Народния театър, един е извадил нож. Следва репортаж на живо от Народния театър. Една от групите е искала да покаже надмощие над другата. Съобщават за локалите и за състоялото се сбиване. Излъчват се кадри на биещи се в МОЛ деца, чиито лица са маскирани и интервю с Иво Захариев, началник на 1 РУ-СДВР.

На 11 май в предаването *Тази събота и неделя* е излъчен репортаж на Станчо Станчев, журналист на тема: „За локалните банди от първо лице: Кой помага на агресивните младежи с черните качулки?“ Материалът обобщава известните случаи до момента, като се прави връзка със събития и течения в различни страни, където са се наблюдавали и се срещат още такива банди.

Съдържание на репортажа: *„Все повече говорим за тях, но те не са край нас от днес. Те са тийнейджърските групи с черни качулки, които преди десетилетия водят улични войни, подражават на мутрите, а днес следват моди в социалните мрежи. От силоваците, които Влади Въргала иронизира, до уличните мелета в Бронкс и престрелките в гимназия Колумбайн от 1999 г. - младежката агресия изглеждаше затихнала. На 21 април тази година Фейсбук постът на журналиста Милен Димов и съпругата му Мила Димова отново насочи вниманието ни върху тях. Младежките групи от побойници, които в чужбина са популярни като locals - на български локални или квартални банди. „От началото на тази година са задържани 24 младежи, нападали други. Повечето са между 14 и 18 години. По време на разпитите родителите им казвали, че не знаят какво да правят с тях.“* В интервю Антон Петров, клиничен психолог и преподавател в Софийския университет, Института по социални дейности и практики, заяви, че консултира постоянно членове и жертви на „локалните банди“. *„В последните 10 години почти непрекъснато имаме постоянен приток на такива деца“.* Антон Петров припомня, че тези банди не са ново явление, просто не са били наричани "локални". *"Този феномен се е срещал преди стотина години, просто има някои характеристики, които са различни. Преди този тип насилие оставаше сравнително затворено в една общност, в един квартал, едно училище. Те търсят принадлежност, искат да се впишат някъде",* обяснява Петров. *"Тези деца не знаят как функционира обществото напълно. Те виждат други деца, търсят сигурност. Освен принадлежност търсят и сигурност. Ние работим и с деца, които са осъдени на пробация. Това са родителите на децата, които са най-трудно да бъдат намерени",* казва клиничният психолог.

"Доста често сме забелязвали, че това са деца, които не са добре приети в семейството си.

Локалните банди не са българско явление. В различните страни има различни методи за справянето с техните прояви. В Гърция развиват приложение за наблюдение и контрол над съдържанието, което тийнейджърите ползват в интернет. В Сингапур пък имат програма за справяне с младежката улична агресия, дори младежки съд. Българският закон за борба срещу противообществените прояви на малолетни не е редактиран от 60-те години на XX век. "Насилието е феномен, който не можем да очакваме, че ще се разреши само от една институция. Не можем да очакваме, че само училището ще се справи, родителите или от полицията да се справят", обяснява Антон Петров. *Според най-новите директиви на Европейския съюз различните институции трябва именно заедно да оценят от каква помощ се нуждаят младите извършители на престъпления. Дотогава локалните банди тепърва ще ни правят впечатление. Дали младежите под черните качулки ще се превърнат във възрастни агресори - зависи от всички нас."*

На 20.05.2025 г. в централните новини в 19:00 ч. като поредна новина е отразена темата за локалите озаглавена „С особена жестокост: „Двама младежи пребиха мъж пред столичен хотел“. По информация на bTV, младите момчета са били облечени в черно и отговарят на профила на „локали“. Двама младежи – на 14 и на 16 г., пребиха мъж пред столичен хотел. Инцидентът е станал на 15 май 2025 г., малко след полунощ. Пострадалият е скитник. Мъжът е бит по особено жесток начин – ритан в главата. При побоя е счупена челюстта му. Извършителите на престъплението са задържани за срок до 72 часа и са им повдигнати обвинения за нанасяне на средна телесна повреда по хулигански подбуди. От прокуратурата съобщават, че извършителите ясно са осъзнавали деянията си, въпреки

че са непълнолетни: „Деянито е извършено по хулигански подбуди - на публично място, при явно незачитане и нарушаване на порядките в обществото и правата на личността“. Наблюдаващият прокурор е внесъл искане за налагане на мярка „задържане под стража“ спрямо двамата обвиняеми. Състав на Софийски районен съд се е съгласил с доводите на прокурора, че младежите могат да извършат друго престъпление и е наложил на двамата мярка за неотклонение „задържане под стража“. Мярката за неотклонение е обжалвана от обвиняемите и предстои Софийски градски съд да се произнесе по искането им.

На 23.05.2025 г. в сутрешния блок „Тази сутрин“ директорът на СДВР гл. комисар Любомир Николов казва, че когато ги регистрират в системата на МВР, за тях вече е късно. *Тенденцията е към намаляване на престъпления, извършени от малолетни и непълнолетни лица за тази година в сравнение с миналата. Един от последните случаи е от сряда (21 май), когато младеж е нападат от свои връстници на спирка на градския транспорт. „На 21 май около 14:30 ч. получихме сигнал за спречкване между малолетни и непълнолетни лица на спирката на Орлов мост. Пристигайки на място, патрулите са установили, че няма такова стълкновение. Не установихме и пострадали. Последва издирване и за установени пет лица с описанието, което получихме. Задържахме ги в районното управление и се оказа, че именно те са нападателите на момче, което е стояло на спирката и по негови данни не ги е провокирало с нищо. Съставени са предупредителни протоколи и са предадени на родителите“,* казва Николов. *От началото на годината подобните случаи са 28, от последните дни имаме още три. Установили сме и сме задържали 26 лица, които са извършители на такива престъпления. Успеваемостта е доста висока, не спираме да работим по тази тема и тя е приоритетна“,* обяснява директорът на СДВР. *„Това, което правим ние, е последната бръмка от веригата. Преди нас трябва да се включат родителите, учителите и общината, за да можем да предотвратим такива действия. Те съсипват тяхното бъдеще. Когато ние ги регистрираме в системата на МВР, за тях вече е късно“,* казва още Любомир Николов.

Наблюдението на програма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ, ДАРИК РАДИО АД включва период от 23.04.2025 г. до 23.05.2025 г. предаванията: „Денят на Дарик“, „Дарик кафе“, „Ники Кънчев ШОУ“, Обзорните новини на Дарик.

На 7 май в Обзорните новини на Дарик в 18 ч. водеща новина е „Нападения в столицата и големите градове! Кои са локалите – банди - обикновено от непълнолетни облечени в черни дрехи, които нарушават обществения ред. От началото на годината полицията в София е установила 24 тийнейджъри, задържани заради нападения през нощта.

На 8 май в предаването „Ники Кънчев ШОУ“ и излъчено интервю с криминалния психолог Росен Йорданов: „Росен Йорданов за „локалите“: Тези млади хора се борят за бърза слава и авторитет“. Криминалният психолог подчертава, че през последните 5 години успеваемостта на МВР е спаднала драстично. Прави аналогия с казармата - *Терен за инициация е казармата, а сега няма такова. Социални проблеми и чувство на неравнопоставеност. Родителите търсят материалния начин и ги лишават от общуване. Целта е да получиш бърза слава и авторитет. В тази възраст най-важната част е групата. Лидерът е най-решителният. Възможно ли е да е пост ковиден ефект?*

На 09 май в „Денят на Дарик“ с водещ Божидар Русев е излъчен разговор с Милен и Мила Димови, родители на пострадало от агресия дете, които се борят срещу "локалите". Те казват: *"Този проблем е световен, опасен е като тенденция, развива се в различна форма, този феномен не е от вчера, но еволюира"* Става въпрос за невиджана агресия, снимат се филмчета, които се разпространяват в тъмната мрежа, където бяха клипчетата с насилие над животни", добавя Мила Димова. *"Локали" се наричат местните банди от момчета на възраст между 12 и 19 години, които сеят страх сред връстници. Отличават се с черните си дрехи, качулки на главата, анцузи над глезените и скъпи маратонки. Самите те се наричат помежду си "филмари". Столичната полиция взема мерки в тази посока от месеци. От началото на годината в София са регистрирани 28 случая на агресивно поведение от страна на "локалите". По 24 от тях вече има и задържани.*

На 13 май в рубриката „Анализирай това“ редовна рубрика на психолога Александра Петрова в ефира на Дарик в предаването Дарик кафе: темата са „Локалите“ На 14 май В следобедният блок с Тодор Пантилеев дискутираната тема е „Който е различен – ще бъде бит“: *Запознайте се с "локалите" Между квартала и мола, между Tik-Tok и уличното насилие – как се раждат новите*

„лоши момчета“ на България. Излъчено е интервю с психолога Калин Гайтанджиев. „Най-общо казано това са деца между 13 и 18 години. Интересното е, че е много ниска възрастовата граница. Те предимно си седят в квартала, нямат какво да правят по цял ден, от време на време ходят в някой мол, събират се в групички. Има много общи неща между тях и футболните агитки и между тях и младежите, които биват използвани от патриотичните организации, националистическите такива. Общото е в агресията и нихилизма им, но разликата е, че футболният хулиган и привърженик на някоя националистическа партия или движение все пак има нещо, което ги обединява. Извратената любов към клуба в единия случай, в другия случай извратената любов към родината. При локалните такова нещо не съществува“, обяснява психологът Калин Гайтанджиев. Той обръща внимание и на името – „локали“. „Много ми харесва, че ги наричаш с истинското им име – напоследък се появи една чуждица "local", която не отговаря на тяхното описание. Медиите се заеха с тяхното описание, описват външния им вид, описват поведението им, обаче е по-важно да се знае какво седи в „Баленсиаги“-те, кой е облякъл "Nike tech"-а и какво има под „buzz cut“-а.“, добавя Гайтанджиев.

Локалите са продукт на много процеси, които са се случвали назад във времето и които не е имало как да бъдат овладяни в действителността, в която живеем, казва още Гайтанджиев. „Би било интересно да направим профил на локалния, ама не по външен вид, не къде ходи и какво правим – то е ясно, че изглеждат по определен начин, че са изключително агресивни. Но по-скоро как се пръкнаха. За да могат хората да си представят какво представлява един локален, ще го визуализирам. На времето, не много отдавна, нашумя случаят на прокурорския син от Перник – той е типичният пример за локален. Изглежда като тях, изключително агресивен е и всъщност когато го питаха защо е правил това, което е правил – да бие хората по улицата си или приятелката си, той каза едно нищо: „Всеки един, който говори против семейството ми, ще бъде бит, а нея я бих, защото се опита да ме зарече.“ Това представлява нагласата. Това е ценностната система – който е против мен, който е извън групата ни, ще бъде бит, който е различен, ще бъде бит и който се опита да ме изостави, ще бъде набит“, обяснява още той. Според психолога в сегашния контекст те се създават, защото като всеки един човек, и те имат нуждата от принадлежност: „Аз искам да принадлежа към нещо, да бъда някой с някого. Другото, което е като водещ мотив, е „аз искам да се идентифицирам с някого“. Но когато нямам уменията да видя отвъд себе си и да погледна малко в бъдещето, аз ще се хвана за това, което имам тук и сега. И то е братока ми от квартала. Това, което трябва да се знае е, че има много момчета между тях, които отговарят на един определен профил“, казва още той. За мисленето на локалите Гайтанджиев обобщава - понеже нямам нищо друго, за което да се хвана, ще се хвана с този, който е като мен и с това да съм агресивен спрямо различните. Страшното е, че няма лайтмотив. Можеш да оправдаеш фена на Левски, който скача на бой на фена на ЦСКА. Или привърженик на „Възраждане“, който отива и замеря и троши сградата на Европа, защото той има някаква представа и илюзорна, измамна глупост в главата си. Но при локалните това е необичайното и плашещото“, коментира още психологът. На въпрос този стремеж към гангстерското поведение протест ли е, доказване е, или по-скоро запълва някаква дупка, Калин Гайтанджиев отговори така: „По-скоро второто. Аз си направих труда, работих по темата, прослушах част от музиката, която те слушат. Мога да цитирам дословно: „Най-важното е всеки ден да изкараш парите, да сложиш храната на масата и сълзите на враговете ти да са сервирани.“ Другото, което казват, което определя профила на момчетата в групите им, цитата е от изпълнител, който те слушат – маргинализирани БГ рапърчета: „Ако аз не я натискам, значи има гъби. А ако не ми дава, времето ми губи.“ Лайтмотив водещ, който ги определя. Винаги е бил интересен профила на гангстера, но те не са и такива.“ Локалният е продукт на действителността, в която живеем, заявява още Гайтанджиев. „Ние наблюдаваме ненормално поведение на собствените си политици. Ние наблюдаваме... Защото то не е глобално, то няма да бъде прието, но това е начинът, по който се създават внушения. И в основите на неговите действия е това да внуши страх. Този страх е през съмнение. Това нещо създава омразата, която води“, добавя още експертът.

На 21 май в Централните новини в 18:20 съобщават за задържани младежи, пребили момче на спирка в центъра на София по съобщение на СДВР, вероятно се касае за футболни фенове и др. Правосъдният министър: *Не може да гледаме на тийнейджърите като на престъпници* Според Георги Георгиев действащото законодателство е остаряло.

На **21 май** в предаването Дарик кафе и на **22 май** в новините се съобщава, че Министерството на правосъдието започва работа по изцяло нов законопроект за детско правосъдие. Това обявява министър Георги Георгиев, подчертавайки, че действащият закон е стар. Според него не е редно да се гледа на тийнейджърите като на престъпници, защото наказания може да имат по-лоши последици". Трябват мерки за подкрепа, закрила, превенция не само санкции. Вътрешният министър Даниел Митов обяснява този феномен с "дългогодишния култ към мутрите и чалгата" у нас, и че МВР не може да носи вина за появата на такива групи.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук - **случаят в Луковит**.

Докладът обобщава информацията от фокусирано наблюдение във връзка с отразяването на случая с дете, жертва на побой от възрастен в Луковит и обхваща БНТ1, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, БТВ, ХОРИЗОНТ и ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ. Периодът на наблюдението е от 27 април 2025 г., когато се случва събитието, до 5 май 2025 г., като са следени публицитичните предавания и централните емисии новини на медиите, но не само. Фокусът на наблюдението е върху начина на отразяване на случая в различните медии и по-конкретно образа на детето – жертва на насилие, във всички форми, представени в медиите – дали са съобщени лични данни на детето, дали има наличие на сензационност, наличие на вторична виктимизация, накърняване достойнството на детето и нарушаване на правата му, експлоатиране на чувствата и емоциите на детето с цел да се постигне по-въздействащ материал, политизиране на проблема или друг вид девиация на представяне на информацията.

Инцидентът с детето – хвърлено от мост в градската градина на Луковит, се случва на 27 април 2025 г. В наблюдаваните медии информация за случая се появява **за първи път на 29 април** – два дни по-късно, когато **информационният повод** е не самата случка с насилие над дете, а организираният **протест от страна на близките на пострадалото дете** пред прокуратурата и после пред районното управление в град Луковит.

От информацията в медиите става ясно, че поводът за протеста е „искане за справедливост“, тъй като извършителят, хвърлил детето от моста, е бил задържан за 24 часа, след което освободен. Новинарските материали в наблюдаваните медии започват именно с това – протестите, организирани от близките, заради насилие над дете, с искане за справедлива присъда, като те виждат случая като *опит за непредумишлено убийство* на детето, а не *средна телесна повреда*, както го вижда районната прокуратура. Наблюдаваните медии имат различен подход в начина на представяне на случая, като обществените медии отделят най-малко време и съответно медийно внимание, а акцентът е върху протеста, заради съмнения за опит за прикриване на случая и го разглежда основно като криминален случай.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО:

Наблюдението на съдържанието дава основание да се направи следното обобщение: Основната част от наблюдаваните медии представят случая с насилието над дете от Луковит лаконично, като материалите са концентрирани на 29 и 30 април, главно в новините и сутрешните блокове. Част от медиите имат преки включвания на репортери от мястото на събитието, като информационния повод е по-скоро протеста на близките на детето, които се притесняват от липсата на справедливост. Повечето медии избягват да предоставят лични данни на детето, като е съобщена само възрастта му, а снимките от плакатите на протеста са замъглени в частта с лицето на детето или е показана само снимка в профил. Наблюдението показва, че повечето медии разглеждат случая като криминален и липсва сензационност в начина на представяне. Освен репортерите, по случая говори главно бащата на пострадалото дете, но са представени кратки изказвания на хора от протеста и кмета на град Луковит, който също е сред хората от протеста. Повечето медии не засягат етническата тема и не посочват етническа принадлежност на детето.

Медията, която се различава от останалите в списъка за наблюдение, е НОВА ТЕЛЕВЕЗИЯ, която отделят най-много медийно внимание и време на случая, разглеждайки го в няколко дни и предавания, освен в Новините. Те са единствената медия, която предлага отделен разговор чрез видеовръзка с кмета на Луковит, който се опитва да насочи темата към жестокостта на случая, а не

към етническия въпрос, разговор с майката и бащата, но и със самото дете, жертва на насилие, което разказва случката от леглото вкъщи. НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ е единствената от наблюдаваните медии, която съобщава и имената на детето, но също така силно подчертава етническата му принадлежност на детето и поставя цялата историята именно в етнически контекст, което измества фокуса на зрителя и крие опасност от подмяна на смисъла и омаловажаване на случая. А именно омаловажаването на сериозността на насилието над дете, без значение от етноса му, е поводът за протеста на близките – думите на полицията към бащата, че щом не е умряло, значи няма какво да прави тук, пускането на извършителя след по-малко от 24 часа в ареста, както и всички изказани мнения на хора от протеста, са именно заради това – те виждат, че сериозността на престъплението се омаловажава точно защото детето е от ромски произход. Изричното посочване на етническата принадлежност на жертвата би имала смисъл единствено при поставянето на темата именно в този контекст.

Накратко случаят в останалите медии звучи по следния начин „Жестокост към дете – мъж наби и хвърли дете от мост заради джанки, близките на детето искат справедлива присъда за извършителя“. По НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ случаят изглежда така „Ромчета са брали джанки от градината на мъж, той наби и хвърли от мост едно от тях. Ромите се вдигат на бунт, което може да прерасне в етнически конфликт, защото в рода вече има криминален случай“.

ФАКТОЛОГИЯ:

БНТ 1 на Българската национална телевизия е наблюдавана за периода от 27 април до 4 май, като са наблюдавани сутрешния блок и големите емисии новини – обедна в 12:00 ч., кратка емисия в 18:00 ч. и централната в 20:00 ч. Новината е първа в емисията в 18:00 ч. на 29 април, представена с пряко включване на кореспондент на БНТ от Луковит с общи кадри от протестиращите, изказвания от протеста на медиатор по ромските въпроси и бащата на пострадалото дете, последван от кратък репортаж с хронологичен разказ за случката и последвалите действия на полицията. В общите кадри от протеста се виждат плакати със снимките на пострадалото дете в профил, без да се вижда лицето, както и снимки на мъжа, който го е хвърлил от моста.

Репортажът е разширен и представен отново малко по-късно в края на централната емисия новини със заглавие „жестокост към дете“. Посочени са имената и възрастта на извършителя, както и общи кадри от къща с двор, от която е започнал инцидента – деца са брали джанки и са звънели на домашния звънец, след което е последвало гонене и побой.

В рамките на представените материали по програма БНТ1 не се споменава етнически конфликт, етническо напрежение, етническа принадлежност, като акцентът не е върху действията на прокуратурата и полицията, а недоволството на близките, съответно и организирания протестни действия, са заради искане за справедлива присъда за извършителя и критики към действията на полицията и прокуратурата.

До края на посочения период на наблюдение няма констатирани други предавания, в които казусът да бъде разглеждан. От прегледаните видео- и аудио данни може да се каже, че медията подхожда максимално щадящо към пострадалото дете, като е съобщена възрастта на детето, както и здравословното му състояние към момента на излъчване, не са показани снимки, не са посочени имената или други лични данни. В начина на представяне на случая няма сензационност, представен е в максимално изчистен вид без емоционална натовареност, лаконично и безпристрастно, само в рамките на новинарски емисии, като само при първия път има пряко включване от репортер.

В сайта на обществената медия има последваща информация, че извършителят е задържан отново и е в ареста.

Програма ХОРИЗОНТ на БНР също представя случая максимално изчистено и лаконично, по-скоро като криминална новина. За първи път медията съобщава за случая на 29 април в кратката емисия в 21:00 ч. с репортаж на кореспондента на БНР с обща информация. В рамките на материала са представени изказвания на част от протестиращите и кмета на Луковит, който казва, че „в града няма етническо напрежение, но хората искат справедлива присъда над побойника“.

Случаят е представен на следващия ден в края на обедното предаване „12+3“ с по-разширен репортаж от кореспондента на БНР. Отново е представен хронологичен разказ на случката с детето и последвалите събития – протеста на близките пред районната прокуратура и впоследствие пред полицията. Фокусът в материала е върху криминалното деяние и подробности за делото, съдията, решението на съда и мотивите за това решение за промяна на мярката. Представени са кратки откъси от изказвания на адвоката на обвиняемия, който казва, че са направени самопризнания и пледира

виновен, изказвания на дядото на пострадалото дете и други хора от протеста. Новината е представена и в още една емисия с кратка информация по темата.

Общественият доставчик БНР представя темата лаконично и в чисто информационен план част от криминалния поток. В рамките на репортажите няма предоставени лични данни за пострадалото дете – имена, снимки или други данни. Информационния повод е по-скоро последвалият протест след като извършителят е пуснат от ареста, а акцентът е върху юридическата страна на казуса – действията и решенията на съда. Силно емоционални са изказванията на близките на пострадалото дете – дядото и други хора от протеста, но няма допълнително емоционално натоварване на случая. Действията и образът на пострадалото дете са представени обективно и професионално. Не е отчетено наличие на други материали или гости по темата в рамките на наблюдавания период.

В ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ наблюдението отново е извършено в интервала от 27 април до 4 май, като са прослушани основно сутрешния блок и централните новини на медията в 18:00 ч., както и други по-разширени емисии. Новината е засечена само в рамките на новинарските емисии, но не и по-широко в предаванията. На 29 април в централната емисия в 18:00 ч. има кратка информация по случая, отново представена по-скоро като криминална хроника. Данни за случая за засечени и на следващия ден 30 април отново в централната емисия на Дарик радио в 18:00 ч., като случаят е представен в хронология – вече има постоянен арест за мъжа, хвърлил от мост дете в Луковит. Не са констатирани лични данни на пострадалото дете. Няма допълнителна информация от материали по темата. Случката не е представена като сензационна, акцентът е върху криминалната част на деянието и последвалите действия на съда.

Б ТВ е наблюдавана отново за периода от 27 април до 4 май, като са включени сутрешния блок и емисиите новини в 19:00 ч., но не само. И тази медия представя новината за първи път на 29 април в кратките новини в рамките на сутрешния блок, като информационния повод е протеста на близките на детето. Водещият на новините обявява, че има протест в Луковит, но кадрите, предоставени от медията, са с разказа на бащата на детето, който обяснява хронологията на случката, и коментари на хора от обявения протест.

Кадри от самия протест се появяват в материала от обедната емисия на медията, като темата е представена в малко по-разширен репортаж. Водещите представят темата с думите „Напрежение в Луковит и блокада на път заради побой над 11-годишно дете.“ Репортерът представя събитията в хронология – защо е бито детето, как го е намерил баща му, последвалите действия на съда и полицията и причините за настоящия протест. Репортерът преразказва думите на детето и неговият разказ, но самото то не е показано в кадър, нито чрез видео-/снимка, нито чрез аудио записи.

Снимките от протеста, на които се вижда пострадалото дете с гипсирани ръце, са замъглени от медията, въпреки че са показвани на плакати от протестиращите. Предложени са изказвания на кмета „напрежение има, не мога да кажа, че е етническо, по-скоро е за това, че няма последствия вече 40 часа след деянието“. Репортерът продължава с разказа за събитията: „Напрежението ескалира и протестиращите нахлуха в прокуратурата, след като не успяха да разговарят с прокурор, блокираха пътя, пристигна жандармерия и разговаряха с близките на детето. Недоволните се закачиха с нови протести.“

Почти същият репортаж е представен и в централната емисия на медията в 19:00 ч., но част от кадрите са променени – изказването на кмета, че *напрежение има, но то не е етническо*, е заменено с друго изречение „*Това е тежко криминално престъпление и би трябвало този човек да се намира в затвора*“. Кадрите показват моста, от който е хвърлено детето, бащата, протестиращите в прокуратурата с викове „оставка“ и пристигащи коли на жандармерията.

Темата не е констатирана в другите дни от наблюдението. От описаните материали по наблюдаваната тема може да се каже, че медията не се стреми към сензационност при представянето на случая, темата не се преекспонира, не се политизира. Подмененото изречение от двете емисии новини навежда към мнение, че медията се стреми максимално да избегне етническия оттенък в инцидента, като поставя фокуса върху криминалното деяние – побой над детето, както и последвалите действия или бездействия на прокуратурата. Именно освобождаването на извършителя и липсата на справедливи действия според близките, е повод за протеста, а не самият инцидент.

Самото пострадало дете е представено максимално щадящо откъм лични данни, като не са представени кадри или снимки с него, няма информация за името или други лични данни. Образът на пострадалото дете, както и другите деца, с които са били в деня на нападението, е представен

обективно и адекватно чрез изказването на човек от протеста „Може да са направили някоя бяла, но това са деца“.

НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ е медията, в която има отчетени най-много материали по случая, като наблюдението е в същия времеви интервал от 27 април до 4 май. Това е и медията, в която темата се появява най-рано – на 29 април в сутрешния блок, преди новините в 08:00 ч. Водещият Виктор Николаев я представя по следния начин „В Луковит се надига вълна от недоволство, на етническа основа при това“, след което има пряко включване на репортер от протеста. В последващия репортаж е представен разказът на бащата на детето, изказвания на Георги, представен като участник в „Биг брадър“, и други участници в протеста. Не са показани кадри на детето, но са показани снимки от плакатите на протеста, без да са замъглени, както и снимки на извършителя, изрично посочен като такъв от репортера: - Това ли е мъжът? – Да, това е!

На протеста е и експерт, медиатор по ромските въпроси в града, който също прави изказване по темата, акцентирайки върху етническата тема: *Етническото напрежение, което се наслоява, е от самото районно управление на Луковит, тъй като не дават адекватна и своєвременна информация по хода на разследване на случая*. Той е бил задържан за 24 часа, след което е пуснат. *Цялото общество иска справедлива присъда и призовава да не се използва език на омразата от полицията. Полицай е питал бащата какво прави тук, като детето му не е умряло*. Репортерът завършва прякото включване с изречението „засега се опазва етническият мир тук в Луковит, но виждате, не са малко хората, които са тук, и настояват за това прокуратурата да задържи за малко по-дълго този извършител“.

Темата е представена по-късно през деня в новинарските емисии на медията, като информацията се запазва същата като от сутрешния блок с малки разлики в кадрите и разказа. Подчертава се, че напрежението нараства, като са показани кадри на протестиращите с викове „Оставка!“ и нахлуване на тълпа хора в сграда, изказване на кмета на Луковит и отново участникът от „Биг брадър“, като е отрязана само частта, в която казва, че „и ние живеем под едно небе, не може България за едни да бъде майка, за други – мащеха“.

Темата продължава да се развива и на следващия ден 30-ти, отново в сутрешния блок, повторени са част от материалите от предишния ден и е промотиран предстоящ разговор с кмета на Луковит заради обвинения, че се опитва да потули случая: „Намесиха се външни сили, които искаха да го изкарат етническо напрежение и то това се получи всъщност“. Споменава за случай с убийство в миналото, без да уточнява никакви подробности, но казва, че са искали да изселят фамилията, от която е пострадалото дете. Кметът обаче категорично заявява, че няма общо между двата случая. „Тук става въпрос за свръх-хулиганство от страна на насилника“. В края на разговора водещият обобщава по следния начин: „Имало е проблеми със семейството в миналото, имало е случай с убийство и желание това семейство да бъде изселено“.

В следващите дни темата отсъства от новините и актуалните предавания на медията. Но на 4 май отново е представена в предаването „На фокус“ чрез разширен материал в рубриката „ИСТОРИИТЕ на Мария Йотова“. Тук вече водещата Лора Крумова съобщава малкото име на детето – Радослав, а няколко пъти в материала е наричано Ради от близките си. Включен е и разказът за случилото се от самото пострадало дете – в кадър с две гипсирани ръце, положени на възглавници, на легло вкъщи. Има разговори с майката и бащата от хола в дома им, както и отделно разказ на бащата, застанал на моста, от който е хвърлено детето. В един момент бащата е показан как мери височината на моста с ролетен метър до мястото, където е намерил пострадалото дете.

Всички тези детайли подкрепят визуално наратива на бащата и показват на зрителя съвсем буквално в кой момент къде е било детето и какво е правило, след това накъде е тичало и от колко точно метра е хвърлено, реката колко точно е била висока и още подробности около намирането на детето – къде е лежало, в каква поза, как е викало баща си и т.н. Наслаждането на детайли силно влияят на възприятията на зрителя, подкрепят разказа и го правят много по-емоционален и въздействащ. Журналистическата форма, която е избрана за случая, може да се определи като „видео очерк“, като се прави един вид документалистика с похватите на художественото кино, в което всеки детайл наслоява допълнително въздействие върху зрителя – от музиката, която е избрана, до разкадровката – близките кадри, фонът, детайлите в кадъра и видеофилтрите.

Във всички материали по темата медията поставя фокуса върху етническия акцент и изрично посочва етноса на пострадалото дете („мъж, от чиято джанка ромски деца са брали джанки“) и измества фокуса от насилието над дете към етническия му произход. Журналистите говорят за

етническо напрежение, като постепенно се усилва това усещане за напрежение и на нивото на използваната реч: „говори се за етническо напрежение“, „напрежението има опасност да се превърне в етническо“, „напрежението нараства“, „етническо е напрежението“, „кметът се опитва да потуши напрежението“. Когато журналистите говорят за етническото напрежение, са показани кадрите от влизането на голяма група хора в сграда, без да е ясно за зрителя коя е сградата.

От материалите в останалите медии става ясно, че протестиращите първо са влезли в районната прокуратура, след което е повикана жандармерия, а близките на детето са повикани в полицейското управление за среща с директора на районна полиция.

Преди да покажат самия материал в „На фокус“, разговорът в студиото отново акцентира към етническата принадлежност на детето – говори се за ромската махала и че децата от махалата се страхуват да ходят на училище заради вербални заплахи, че може да им се случи нещо.

В сравнение с останалите медии НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ представя най-много материали по темата и поставя акцента върху **етническото** напрежение в Луковит, като всеки материал, представен по темата, е въведен за зрителите именно с думите „етническо напрежение в Луковит“ и на втори план е посочена темата с пострадалото дете. Единствено НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ има представени лични данни на детето – съобщава се името, както и кадри с разказа на самото дете от леглото му вкъщи, но така също в кадър влизат и други, случайни или не, деца от града. По темата говорят предимно близки на пострадалото дете – родителите му и други хора от протеста, и журналисти. Кметът на Луковит е питан много повече за „етническия мир“, отколкото за криминалното деяние.

Наблюдава се изместване на фокуса от насилието над дете заради детска шега, каквото е звъненето на домашен звънец, към етническата принадлежност на детето и „етническия мир“ в града. В следващите дни медията продължава да разглежда случая отново в етническата плоскост, припомняйки стари криминални случай, свързани с рода на детето.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук - **ново предизвикателство (задушаване) в TikTok**

Осъществено е фокусирано наблюдение на телевизионни програми БНТ1, БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ и на радиопрограми ХОРИЗОНТ и ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ във връзка с отразяване на темата за ново предизвикателство (задушаване) в TikTok. Разпространяваните предизвикателства в TikTok са популярни предимно сред децата и младежта както в България, така и по света. В нашата страна също се наблюдават случаи, при които има пострадали деца, след като са участвали в предизвикателства от TikTok.

В медиите се съобщава за случай, при който лекари от УМБАЛ-Бургас са спасили 13-годишно момиче от Бургас след опасна игра от TikTok. Тийнейджърката е била на гости на своя приятелка, когато двете решили да се предизвикват и да проверят коя по-дълго ще издържи, без да диша. Едното момиче изпада в безсъзнание, припада и си удря главата. Родителите са били в съседната стая и са извикали веднага Спешна помощ. Момичето е прието в УМБАЛ-Бургас с ретроградна амнезия, не си е спомняло за случая и за събития отпреди 2-3 седмици. След лечение момичето се е възстановило напълно и е изписано от болницата.

За този инцидент се съобщава след седмица в предавания и емисии новини в програми на доставчици на медийни услуги. Съдържание по темата има на 07.05.2025 г. в сутрешните блокове в програми БНТ1, БТВ и НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ. На 07.05.2025 г. и на 10.05.2025 г. - в емисии „По света и у нас“ в БНТ1, на 08.05.2025 г. - в **btv НОВИНИТЕ** в БТВ, на 07.05.2025 г. - в **НОВИНИТЕ NOVA** в НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, на 06.05.2025 г., на 07.05.2025 г. и на 08.05.2025 г. - в **Новините на ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ**.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО

В наблюдаваните програми темата за инцидента с пострадалото момиче от TikTok предизвикателство е представена информативно, без сензационност. Акцентира се върху въпроса за загрижеността към здравето на подрастващите и се поставят въпросите децата и младите хора да бъдат бдителни към съдържанието в социалните мрежи и да не участват в опасни предизвикателства. При отразяването на темата не са излъчени неблагоприятни кадри, а в радиопрограма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ няма неблагоприятни думи и изрази.

Доставчиците на медийни услуги се придържат в разпространяването от тях програми към информативно отразяване на случая в предавания и в емисии новини и към официална информация, представена от специалисти - лекари, психолози, водолаз, директор на училище, министъра на образованието и науката. Представени са изказвания и на младежи.

В излъчените материали в програми БНТ1, БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ няма лични данни на тийнейджърката и на приятелката ѝ, които са участвали в TikTok предизвикателството. Съобщава се, че пострадалото момиче е на 13 години от Бургас, без да се споменават името и данни къде учи, не се показва как изглежда.

Източници на информация по случая са собствени репортери в програми БНТ1, БТВ, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ и ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ. В сутрешните блокове „Денят започва“ в БНТ1, „Тази сутрин“ в БТВ, „Здравей, България“ в НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ има преки репортажи от УМБАЛ-Бургас. По темата говорят водещите и репортерите. В „Денят започва“ в БНТ1, в „Тази сутрин“ в БТВ, в „Здравей, България“ в НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ на 07.05.2025 г. са излъчени интервюта с д-р Анна Еремеева, педиатър във Второ детско отделение в УМБАЛ-Бургас, за опасните последици от предизвикателствата в социалните мрежи за здравето и живота на децата, за грижите, положени да бъде спасено пострадалото момиче от лекарите в бургаската болница и за необходимостта родителите да проявяват по-голям контрол какъв е досегът на децата им до онлайн съдържание. В „Денят започва“ в БНТ1 участва психологът Младен Владимиров, който коментира темата за ролята на социалните мрежи, че те са мястото, където младите могат да не са социално изолирани. Зрителите също могат да изразят мнение в предаването „Денят започва“, като отговорят на въпроса смятат ли, че социалните медии играят роля за агресивно поведение при децата.

По отношение на образа на децата в наблюдаваните програми се акцентира върху загрижеността за здравето им, за необходимостта родителите да разговарят с децата за възможните рискове за здравето и живота им вследствие на изпълняване на предизвикателства в TikTok и в други социални мрежи.

Все повече се говори за опасни последици от предизвикателства в TikTok. В последно време здравни специалисти, психолози, учители и родители са загрижени, че предоставяни в социалните мрежи форми за забавление всъщност не са забавни, а причиняват травми или са фатални. Срещу социалната мрежа TikTok се предприемат мерки за ограничаване на разпространяването на клипове с предизвикателства в редица страни, като има случаи и на пълна забрана на TikTok, което е с цел да се избегне риск и да се гарантира сигурност на потребителите.

ФАКТОЛОГИЯ

В предаванията за инцидента се съобщава, че е от предишната седмица, но е поредният инцидент, свързан с опасни предизвикателства в социалните мрежи, които провокират тийнейджърите да участват в тях, рискувайки живота си. Излъчват се репортажи с включено интервю с д-р Анна Еремеева, педиатър във Второ детско отделение в УМБАЛ-Бургас. Д-р Еремеева посочва, че пострадалото момиче принудително е задържало въздух, изпаднало е в безсъзнание и при падането е ударило силно главата си. Извиканата Спешна помощ веднага е пристигнала при детето, което е прието в противошокова зала на УМБАЛ-Бургас. Тийнейджърката е била с ретроградна амнезия, което е било изключително притеснително за лекарите. По думите на д-р Еремеева момичето се е възстановило. Изрично педиатърът посочва, че мозъкът е изключително кръвоснабден орган, зависим от кислород, така че той първи страда при такава хипоксия и това е много сериозно състояние. В TikTok има много подобни клипове, които са с предизвикателства, провокиращи интерес у децата. Според д-р Еремеева е имало и други случаи в отделението на болницата - приемане на голямо количество противовъзпалителни средства, например парацетамол.

В програма БНТ1 на БНТ в предаването „Денят започва“ на 07.05.2025 г. (05:55 - 09:20 ч.) водещата Христина Христова съобщава за инцидента с 13-годишната тийнейджърка. В репортажа Елиана Цанова от Бургас казва също, че медиците настояват за по-строг контрол от страна на родителите относно съдържанието, което децата гледат онлайн. Според лекарите дигитални устройства не трябва да се използват от деца между три- и петгодишна възраст. В предаването е предоставена възможност за участие на зрителите, които чрез сканиране на показан на екрана QR код могат да отговорят на въпроса *„Смятате ли, че социалните медии играят роля за агресивно поведение при децата?“* Съобщават се временни резултати, според които 89 % от зрителите са дали

отговор „да“, а 11 % - отговор „не“. Гостът в студиото Младен Владимиров, психолог, коментира темата, като посочва, че социалните мрежи са мястото, където младите хора могат да не са социално изключени, акцентира върху въпроса какво родителите не виждат навреме, какво е вниманието към младите хора.

В програма БТВ, в предаването „Тази сутрин“ с водещи Златимир Йочев и Мария Цънцарова на 07.05.2025 г. (05:57 - 09:27 ч.) се съобщава за случая с 13-годишното момиче в излъчен репортаж на Лора Стаматис от Бургас. Излъчено е и интервю с д-р Анна Еремеева от УМБАЛ-Бургас.

В програма НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ, в предаването „Здравей, България“ с водещи Мирослава Иванова и Виктор Николаев от 07.05.2025 г. (05:58 - 09:27 ч.) се съобщава за инцидента с 13-годишното момиче. В излъчения репортаж на Цеца Алексова от Бургас е включено интервю с д-р Анна Еремеева за случая. Тя също обяснява и за други инциденти след изпълнени предизвикателства от TikTok, например поглъщане на големи количества парацетамол. Тя обръща внимание, че всяка една таблетка, която не е изписана по лекарско предписание за малките деца, крие риск за здравето им.

Случаят с пострадалото момиче от предизвикателство в TikTok за задържане на въздуха е отразен в емисии новини. В програма БНТ1 на 07.05.2025 г. в емисията „По света и у нас“ в 08:02 ч. темата присъства, но не като първа новина. Водещият Румен Йовчев съобщава, че детето е пострадало след TikTok предизвикателство, загубило е паметта си за три седмици назад. Момичето вече е изписано от болницата в Бургас, паметта му е напълно възстановена. Включена е част от интервюто на д-р Еремеева в предаването „Денят започва“. В програма БНТ1 на 10.05.2025 г. в емисията „По света и у нас“ в 12:00 ч. темата отново не е първа новина. Водещата Йоана Миланова съобщава, че лекари предупреждават за сериозни рискове, свързани с опасните предизвикателства в TikTok. В репортажа на Елеана Цанова се посочва, че задържането на дъха е последната мода в социалната мрежа TikTok, че липсата на кислород в мозъка над две минути може да има фатални последици върху детския организъм. Включено е изказване на д-р Изабел Бъчварова, педиатър във Второ детско отделение към УМБАЛ-Бургас, че липса на кислород в мозъка от порядъка на 2 минути и половина води до тежка инвалидизация, може да доведе до двигателни нарушения, до парализи, временни, до нарушения на зрението, замъгляване, нарушения на говора. Включено е изказване на Добромир Гюлев, водолаз, че има сигнали на организма, които подсказват, че предстои припадък - човек губи контрол над двигателните си функции. Репортерът обобщава, че задържането на дъха около минута забавя жизнените функции, пулс и кръвно налягане, което води до припадък. Предизвикателствата в социалните мрежи се множат, а изкушенията да се изпълнят може да костват нечий живот. В Европа се водят дискусии как да се спре вредното влияние на TikTok. Тийнейджъри настояват за забрана на мрежата у нас. Двама младежи (с гръб към камерата) посочват, че малки деца не трябва да правят такива глупави работи, единият отбелязва, че не е опитвал тези предизвикателства и не мисли, че са нещо, което трябва да се прави.

В програма БТВ в btv НОВИНТЕ на 08.05.2025 г. в 19:00 ч. водещата Виктория Петрова съобщава, че след като в Бургас момиче е пострадало от опасно TikTok предизвикателство, от здравното министерство предупреждават лекари и родители за опасния тренд. Водещият Юксел Кадриев съобщава, че при предизвикателството деца се състезават да задържат дишането си. Включени са изказвания на д-р Еремеева от УМБАЛ-Бургас, на д-р Бойко Каравълчев от СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ – София. В късната емисия btv НОВИНТЕ на 08.05.2025 г. в 23:42 ч. с водещ Росен Цветков е излъчен същият репортаж на Кристина Налбантова от централната емисия новини и е представена позиция на Министерство на здравеопазването: „В първите секунди се наблюдават ускорен пулс, намалена двигателна активност, нарушено съзнание, нарушения в сърдечния ритъм“.

В НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ в НОВИНТЕ NOVA на 07.05.2025 г. в 19:00 ч. с водещи Даниела Тренчева и Христо Калоферов темата не е първа новина. В репортажа на Юлия Наева се съобщава, че момичето вече е изписано от УМБАЛ-Бургас с възстановена памет. Включени са изказвания на д-р Еремеева от УМБАЛ-Бургас, на Диян Стаматов, директор на 119 СУ „Акад. Михаил Арнаудов“ в София, на Мария Михайлова, психолог, педагогически съветник в 119 СУ „Акад. Михаил Арнаудов“ в София, и на министъра на образованието и науката Красимир Вълчев.

В програма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ темата не е първа новина в информационните емисии. На 06.05.2025 г. в Новините в 18:03 ч. водещият Петър Севов съобщава за случая с 13-годишната тийнейджърка. На 07.05.2025 г. в Новините в 18:01 ч. водещият Димитър Панев представя изказване на д-р Анна Еремеева от УМБАЛ-Бургас. На 08.05.2025 г. в Новините в 18:00 ч. водещият Димитър Панев акцентира върху вредата от липса на кислород, както и върху позицията на Министерството на

здравеопазването и на педиатрите от детската болница „Иван Митев“, че здравето не е игра, подобни предизвикателства могат да доведат до трайни последици.

В програма ХОРИЗОНТ на БНР се установи, че темата не присъства в предавания и в емисии новини. По темата има публикации в интернет страницата на БНР в раздели на регионални програми. На 06.05.2025 г. в раздела на РАДИО БУРГАС е публикувана информация, че дете, загубило съзнание след опасна игра в социалната мрежа TikTok, е спасено от лекарите в УМБАЛ-Бургас, като се съдържа и предупреждение родителите да бъдат внимателни и критични към съдържанието, което децата им гледат онлайн (<https://bnr.bg/burgas/post/102153026/v-burgaskata-bolnica-spasiha-dete-sled-opasna-igra-v-tiktok>). На 08.05.2025 г. в раздела на РАДИО ВАРНА е публикувано предупреждение на Министерството на здравеопазването за опасното предизвикателство в TikTok и се обръща внимание към родителите да поговорят с децата си - едно предупреждение може да спаси живот (<https://bnr.bg/varna/post/102154067/mz>).

Друга интересна тема - откъде се информират младите. В „Денят започва“ на БНТ1 на 24.02.2025 г. в рубриката „Още нещо с Флора“ Флора Стратиева представя проучване на Евробарометър на тема откъде се информират младите. Миналата година в Австралия е въведена забрана за използване на социалните мрежи за деца под 16 години. В европейски държави се е повдигнал въпросът трябва ли да се случва такова нещо. Има данни, че забраната се заобикаля и не се спазва в Австралия. Представят се коментари дали да се спазва забраната, или не. Фейсбук не е много предпочитан, само в България е на по-предно място и се използва от младите. Младите, които се информират изцяло от Инстаграм, са 47 %, оттам научават политически, социални и обществени новини. Флора Стратиева пояснява, че младите следват примерно акаунта на БНТ, следват новинарски профили. От TikTok се информират 39% от младите хора. От X се информират 21%. Посочва се, че винаги трябва да се проверяват източниците за информация.

Темата за опасните предизвикателства в TikTok присъства в рубриката „Още нещо с Флора“ в предаването „Денят започва“ на 12.05.2025 г. в БНТ1. Флора Стратиева казва, че има много опасни предизвикателства, които често остават скрити от родителите, но децата ги намират. Асоциацията на инфлуенсърите е излязла с позиция, че ще следи и ще предупреждава за подобен тип опасни предизвикателства, ще алармира по медиите. Посочени са примери - в Косово се е наблюдавала вълна от опасни предизвикателства, полицията и властите са провели кампании за повишаване на осведомеността и са отправили призив за по-отговорно използване на социалните мрежи. В Северна Македония най-малко 20 деца в Скопие са били хоспитализирани след фрактури в предизвикателство „Супермен“, при което децата са скачали от по-високи места. В Албания са решили проблема, като са забранили TikTok за една година (след консултации с 65000 родители и учители). Великобритания е приела закон, изискващ от социалните мрежи да не предоставят на деца достъп до опасни предизвикателства и мерки такова съдържание да бъде докладвано, да бъде сваляно в рамките на определен период от време, тъй като родители на 4 деца са завели иск, след като децата загиват в едно предизвикателство, така нареченото Blackout Challenge. В Италия техният регулатор е глобил TikTok с 10 млн. евро за неспособност да предотврати разпространението на опасни предизвикателства. Във Венецуела през декември 2024 г. Върховният съд е глобил TikTok с 10 млн. долара, там има случаи на загинали деца от опасни предизвикателства. В някои щати в САЩ има много строг контрол, съдържанието в различни щати се модерират в различни офиси. Гостът в студиото д-р Благомир Здравков, изп. директор на СБАЛ по детски болести, коментира различни теми и една от тях е за опасностите, които социалните мрежи предлагат. Водещият Симеон Иванов акцентира върху TikTok. Д-р Здравков казва, че свободното сърфиране в Интернет на подрастващите е токсично и вредно.

В предаването „100 % будни“ с водещи Надя Иванова и Стефан Щерев на 16.05.2025 г. в БНТ1 водещата съобщава, че в последните години TikTok се е превърнала в една от най-популярните социални мрежи сред младежите, но заедно с това се увеличават и опасните предизвикателства, които често водят и до сериозни наранявания, понякога и до фатални последици. Водещият казва, че данни от дигитални агенции показват, че над 1 милион българи са били активни в платформата през миналата година, като основната част от тях са на възраст между 13 и 25 години. Репортер зад кадър представя кратката справка на тежките инциденти, причинени от TikTok предизвикателствата - през декември 2024 г. десетки деца в Босна и Херцеговина, Северна Македония, Косово и Хърватия са пострадали при изпълнение на така нареченото Superman Challenge. У нас, опитвайки се да полети като Супермен, шестокласник от столично училище получава травма на главата и е откаран в „Пирогов“. Според директора на училището това се случва по време на междучасие. Сред най-

разпространените и най-опасни предизвикателства е Blackout Challenge -участниците се задушават до загуба на съзнание, то е свързано с множество смъртни случаи на деца по света. В Италия 10-годишно момиче е загинало през 2021 г., а в САЩ и Великобритания се водят съдебни дела срещу TikTok заради подобни инциденти. У нас 13-годишно момиче от Бургас е загубило съзнание, след като участва в предизвикателството. След падане и удар в главата, то е било прието в болница с ретроградна амнезия, като не си е спомняло събитията от последните 3 седмици. Benadryl Challenge подтиква младежи да приемат големи дози от антихистаминов медикамент с цел предизвикване на халюцинации, което е довело до смъртта на 13-годишно момче в САЩ през 2023 г. През декември 2024 TikTok е било глобено с 10 милиона долара, след като 3 деца са загинали, а над 200 са били хоспитализирани вследствие на предизвикателство, включващо прием на химически вещества във Венецуела. В Бургас през последните месеци са лекувани няколко деца, които се предозирали с лекарства, опитвайки се да изпълнят предизвикателства. TikTok трендът вече е разтревожил властите в Северна Македония, Гърция и Румъния. Във Франция и Белгия няколко училища са предприели мерки за забраната му. В изказване Александър Ангелов, образователен експерт, член на Комисията за иновативни училища към МОН, посочва, че TikTok е само средата, важни са личен пример на родителите и ролята на образованието.

В предаването „Здравей, България“ в НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ с водещи Мирослава Иванова и Виктор Николаев на 14.03.2025 г. в рубриката „Високо напрежение“ с Татяна Йорданова говорят родители на деца, починали след фатални предизвикателства в социалните мрежи. Тезата на тези родители е, че би трябвало в Интернет да има едно пространство, преди да бъде излъчено съдържанието, да има филтър и видеата да бъдат преглеждани от истински хора, а не от ботове и да се преценява опасността. Материалът е насочен най-вече към родителите, за да могат те да си дадат сметка какви рискове има и какво се случва тогава, когато те не гледат социалните мрежи и какво правят децата им. Включени са разкази на три майки Лиза Кеневан, Холи Денс и Елън Ром, които са избрали да превърнат собствените си трагедии в предупредителни истории. Парамедикът Георги Влайков обяснява състоянието на мозъка без кислород. Мария Илиева, юрист и експерт по дигитални комуникации, казва, че видео може да има вредоносен характер, но не е незаконно. Таня Йорданова обяснява, че децата с критичност трябва да гледат на предизвикателствата.

Образът на децата в медийното отразяване на застрашаващи и фатални инциденти, предизвикали силен обществен отзвук – **деца на тротинетки**

Настоящият доклад разглежда отразяването на темата за деца – участници в инциденти с тротинетки в програмите БНТ1, БТВ, НОВА ТВ, ХОРИЗОНТ и ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ в периода от 04.04.2025 г до 25.05. 2025 г. Мониторингът е върху актуално-публицистичните предавания и централните емисии новини. В периода от 4 април до 10 май 2025 г. в разглежданите програми е съобщено за над 10 деца с тежки травми след движение с електрически тротинетки като всички от тях са непълнолетни, в това число и малолетни и не са носили каски. Анонсираните официални данни в репортажите от експертни лица, сочат, че от началото на 2025 година у нас са се случили 113 произшествия с 95 ранени в инциденти с тротинетки, спрямо статистиката от миналата година произшествията са с 34 повече, а ранените с 29 души повече.

АНАЛИЗ НА СЪДЪРЖАНИЕТО:

На 27.04.2025 г. за първи път в медиите се съобщава чрез репортажи, че полицията и кметове на общини предприемат мерки за затягане на контрола върху движението на електрически тротинетки и електрически мотори. В първите дни на месец май в емисиите новини са отразени провежданите в столицата операции срещу агресивни и рисково управляващи водачи на електрически тротинетки и електрически мотори. В градове като София, Варна, Плевен, Силистра е стартирана кампания на полицията за спазване на правилата на терен. Зачестилите инциденти са повод лидерът на „ДПС- Ново начало“ да поиска строг режим за този вид превозни средства на 12 май 2025 г. Предложените мерки включват регистрация на тротинетките, ограничение на скоростта и ползването им задължително с предпазни средства, при отдаване под наем, компаниите-рентриери да са длъжни да гарантират, че наемателите отговарят на изискванията на закона - възраст над 16 години и предпазни средства. Политическа активност по темата се проявява и от ПП „Възраждане“

(19 май 2025 г.), които предлагат приравняване на тротинетките към моторните и мотоциклетите в Закона за движението по пътищата с всички изисквания – шофьорска книжка, регистрация в КАТ, предпазни средства и т.н. Целта на конкретните предложения за нормативни промени е да се повиши безопасността на пътя и да се регламентира използването на електрически тротинетки в градска среда. Съобщено е, че срокът за подаване на текстове за корекции в нормативния акт е до 27 май.

В медиите е проследено как е възприет призивът за активизиране на местните власти. От медийния отзвук става ясно, че в страната инцидентите с деца на тротинетки са възприети като общ остър социален проблем, който налага намеса от страна на властите за опазването на живота и здравето на хората. След последните случаи на деца в тежко състояние в периода между 1-ви и 5-ти май 2025 г., се излъчват репортажи от няколко общини, в които вече има забрани – „без колела и тротинетки по тротоарите и в пешеходните зони“ (Стара Загора, Кърджали, Карлово). В излъчените материали по темата се изказват най-вече експертни лица и представители на властта като основният акцент е превенцията, родителският контрол, а след това и наказване на нарушителите.

Най-интензивно темата със случаите на инциденти с деца на тротинетки в разглежданите програми присъства в периода 01.05. – 07.05.2025 г. След този период на 12.05 и 19.05 са обявени и политическите реакции и предложения за по-строг режим, приравняване на електрическите тротинетки към моторните и мотоциклетите в Закона за движение по пътищата и нуждата от решение на Народното събрание за ясен текст, който да регулира този феномен. Става ясно, че общинските администрации са свободни да определят регулаторните механизми и да следят изкъсо за спазването на правилата и справянето с проблема.

Всички, потърсени за мнение специалисти, участвали в наблюдаваните медии, се обединяват около мнението, че липсата на адекватни регулации е причина за тежките инциденти. В цялото медийно съдържание по темата родителите са сочени за отговорни лица, като тяхната намеса има най-съществено значение както за превенцията, така и за контрола.

В допълнение, по-обширните материали в БНТ1, НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ И БТВ представят електрическите тротинетки като удобно и екологично превозно средство, което е алтернатива на традиционните, но поставят акцент върху отговорността на всеки участник в движението да пази себе си и околните.

ФАКТОЛОГИЯ:

БНТ1

От разглежданите програми темата за инцидентите с деца на тротинетки е поставена първо в националната телевизия с репортаж в предаването „България в 60 минути“ още на 04.04.2025 г. В излъчения материал от град Бургас, се разясняват правилата за придвижване с този тип превозни средства и се анализира възникващият въпрос в материала - дали градската инфраструктура е подходяща за електрическите тротинетки. Почти месец след този материал следват излъчени репортажи в емисиите новини в 18:00 часа за тежки инциденти в град Силистра (02.05.2025 г.) „Трима младежи са в кома след инциденти с тротинетки“. На 05.05. са оповестени нов случаи с инциденти с деца на тротинетки от Разград, Врана (с. Тръстиково), като децата са с тежки травми и за всички се посочва, че са били без каски. Потърсено е мнението на експерти - Лияна Панделиева и комисар Мартин Цурински, заместник-директор на КАТ. В репортажите на медията са припомнени и основните правила за управление на електрически тротинетки в градска среда – превозното средство да се бута на пешеходна пътека, а водачите на имат светло отразители.

На 07.05.2025 г. отново в предаването „България в 60 минути“ темата е представена от водещата като „голямата тема“ на изданието като акцент вече са множеството възникнали инциденти, липсата на ред в придвижването с електрически тротинетки и кой и как ще осъществява контрола на съществуващата забрана за каране на тротинетки в пешеходни зони и по тротоари. Във включените репортажи от центъра на град Благоевград и от град Карлово са поставени въпросите за активизирането на местните власти, след зачестили инциденти с участници на непълнолетни и в много случаи малолетни деца (под 14 годишна възраст). За мерките на общините говорят секретарят на община Благоевград и кметът на Карлово като изрично е посочено, че забрана за управление на

тротинетки в пешеходните зони има още от декември месец 2024 г., но тя не се спазва. В проведените анкети с местни хора в репортажите като причина за инцидентите се изтъква неспазването на правилата за движение. Поставен е въпросът за важноста на родителската реакция и възпитателните мерки, които тръгват от вкъщи. Съобщено е, че забрана за ограничаване на тротинетките в пешеходните зони от 07.05. има в Кърджали, Белица и Гурково.

На 11.05.2025 г. в централната емисия новини в 20 часа е излъчен репортаж от столицата, в който се споменава за искането на Столичната полиция за пълна забрана за тротинетките. От асоциациите, които популяризират електрическите тротинетки и велосипеди като транспорт се изказват, че това е крачка назад по пътя към екологичното придвижване. В репортажа е заснет проблем с инфраструктурата на един от столичните булеварди. Включен е и кметът на София Васил Терзиев, който признава за липсата на ясни правила и посочва, че се работи по проблема с регулацията и инфраструктурата.

ХОРИЗОНТ

Темата е поставена на 07.04.2025 г. в предаването „12+3“ като акцент са правилата за движение на тротинетки и велосипеди във връзка със зачестилите инциденти. Проследена е в развитие до 26 май 2025 г.

В медията са излъчени поредица от репортажи в предаванията – „12+3“, „Хоризонт до обед“, „Хоризонт за вас“, „12+4“ и емисиите новини. Репортажите засягат мерките, които предприемат кметовете на общините за регулиране на движението на електрическите тротинетки и ограничаване на агресивното каране на водачите на подобни превозни средства в центъра на някои от големите градове – Плевен, Силистра, Хасково, Бургас, Варна и София. След поредицата от инциденти между 01-07.05.2025 г. в предаването „Хоризонт до обед“ е излъчен обширен материал с равностметка за последните две седмици, в който е включена и анкета с жители на столицата. Съобщено е, че по разпореждане на министъра на вътрешните работи и съвместно с „Детска педагогическа стая“ и „Криминална полиция“ се провеждат полицейски операции с цел превенция и после наказване на нарушителите. Става ясно, че към Столична община е пуснато официално писмо за обособяване на специални зони, в които се забранява използването на такива превозни средства както и на велосипеди. Изтъква се важноста на общински наредби за подпомагане на Закона за движение по пътищата и ограничаване на правонарушенията. В дните 07.05 и 08.05.2025 г. са излъчени новини, в които се съобщава за издадени заповеди за забрана на движението на индивидуални електрически превозни средства – тротинетки по пешеходните зони в Кубрат и населените места, в Кърджали, в Павел Баня. На 09.05. в новините е излъчена позицията на вътрешния министър, който е изпратил писмо до Националното сдружение на общините за решаването на проблема. Съобщава, че използването на тротинетки се превръща във все по-голям проблем и вече има работна група в МВР, която съставя предложение за регулация, използвайки опита на страни от Европа. В репортажите, излъчени в емисиите на 16.05 и 19.05.2025 г. медията информира за вече предприети мерки в някои общини, в които да бъдат издадени заповеди за забрана на движението на тротинетки по пешеходните зони, тротоари, паркови пространства, зони за отдих и детски площадки. Излъчен е апел от официални лица на МВР към родителите да не купуват тротинетки на децата си, което е определено като подходяща превантивна мярка. На 19.05.2025 г. е отразена реакцията на политиките от ПП „Възраждане“, които целят регламентиране на използването на тротинетки и внасят предложения за промени в Закона за движение по пътищата за приравняване на този тип превозни средства към моторните и мотоциклетите. Включването им към двете категории ще е с всички изисквания в Правилника и Закона за движение по пътищата – шофьорска книжка, регистрация в КАТ, предпазни средства и т.н.

Последната информация по темата е съобщена в репортаж в предаването „12+4“ на 26.05.2025 г., в който става ясно, че до Народното събрание вече са изпратени конкретни предложения за промяна в националното законодателство, изготвени от работна група от експерти и представители на различни институции с отношение към безопасността на движението и осигуряване правата на гражданите. Става ясно, че промени се очакват и на местно ниво с наредби на общините. Съобщено е че в Плевен се провежда кампания сред учениците със специална брошура и ежедневни срещи от ОД на МВР.

БТВ

В програма БТВ репортажите са съсредоточени върху инцидентите в столицата и акцията МВР, провеждана от 01.05.2025 г. насочена срещу водачи на тротинетки и електрически мотори, които управляват рисково в центъра на града. В новините на 05.05.2025 г. са обобщени поредица от тежки инциденти в София, а в сутрешния блок „Тази сутрин“ е излъчен репортаж от Силистра за няколко тежки инцидента в града и предприетите мерки на местно ниво за ограничаване на произшествията. Потърсено е мнението на експерти от пътна полиция. Поставен е въпросът за отговорността на родителите. На 07.05 в сутрешния блок е излъчен материал с репортажи от Атина и Берлин, чрез които са представени примери за доста рестриктивни правила за управление на тротинетки в градска среда. Така от медията поставят въпроса за регистрацията на тротинетките у нас, а с репортажа от столицата с участието на експерт от Българската асоциация за електромобилност се посочват ползите от този екологичен транспорт, като се изтъква нуждата от търсене на по-добри решения, но не и налагането на рестриктивни мерки. В материала паралелно е включено и мнението на специалист относно пропуските в Закона за движение по пътищата, липсата на конкретно предвидени санкции и съществуващите трудности за търсене на отговорност при евентуално възникнал инцидент.

НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ

В програма НОВА ТЕЛЕВИЗИЯ темата се появява с репортажи в новините, които отразяват поредицата от инциденти (в Разградско, Сандански, Харманли, Гоце Делчевско, Бургас) в края на месец април и началото на месец май в периода: 24.04. – 02.05.2024 г. В материалите се акцентира на ниската възраст на пострадалите деца. В предаването „Здравей, България“ на 01.05.2025 г. е излъчен репортаж на кореспондента от Бургас, който отразява инцидент с тротинетка блъснала жена и дете на улицата. Акцентът е поставен върху нарушаването на ограничението за скоростта, като се обсъжда евентуално обучение за всички ползватели на индивидуални електрически превозни средства и не на последно място се посочва отговорността на родителите. От 05.05. е съобщено за провеждането на акция на МВР в столицата насочена срещу водачи на тротинетки и електрически мотори, които управляват рисково. В емисиите новини е отразена реакцията на партия „ДПС-НОВО НАЧАЛО“, които предлагат въвеждането на стриктни изисквания и строг контрол за използването на тротинетки, ограничение на скоростта и ползването им с предпазни средства, както и гарантиране от компаниите – рентиери, че наемателите отговарят на изискванията в закона. В репортаж за изданието на сутрешния блок „Събуди се“, излъчен на 10.05.2025 г. екип на НОВА проследява на живо работата на един патрул под прикритие в столицата. Потърсени са отговорите кои са най-честите нарушения и как родителите могат да предотвратят евентуална следващата катастрофа. В акцията е демонстрирано какви са последиците от нарушаването на правилата за движение за управляващите на индивидуални електрически превозни средства, но и става ясно, че за момента полицията се е съсредоточила върху управляващите тротинетки и някак прескача други нарушители като например тези с велосипеди. В изданието на сутрешния блок „Здравей, България“ от 14.05.2025 г. е излъчен репортаж от град Русе, където властите обмислят затягане на контрола над тротинетките заради зачестилите инциденти, на същото мнение са и търговци на електрически превозни средства, предвид личните наблюдения на безотговорно поведение на водачите. В анкета с жителите е обобщено неуправляемостта и рисковото каране в парковата градска част и пешеходните зони, което накланя везните повечето граждани да искат този тип превозни средства да бъдат забранени. В репортажа се акцентира върху отговорността на народните представители, които до края на месец май би следвало да решат дали да има промени в Закона за движение по пътищата по вече направените от партиите предложения.

ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ

В програма ДАРИК РАДИО БЪЛГАРИЯ темата със случаите с инциденти с деца на тротинетки присъства в емисиите „Новините на ДАРИК“ в дните 02.05 и 05.05.2025 г. Акцентира се, че пострадалите са непълнолетни деца, съответно на 13 и 14 години (случаите в Силистренско и Разград). Съобщава се за провеждаща се акция на полицията като са включени експерти с апел към родителите да не предоставят на децата си такива мощни електрически превозни средства.